Ազգ
Azg armenian daily
28 ՅՈՒԼԻՍ 2000 ՈՒՐԲԱԹ 140 (2107)

Աշխարհի հոգեւոր առաջնորդները օգոստոսին կհավաքվեն Նյու Յորքում

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Օգոստոսի 28-ին պատմության մեջ առաջին անգամ ողջ աշխարհի հոգեւոր առաջնորդները կմասնակցեն ՄԱԿ-ի Նյու Յորքում տեղակայված կենտրոնակայանում նախատեսվող գագաթաժողովին՝ նվիրված ողջ երկրագնդում խաղաղության ձեռքբերման ուղիների քննարկմանը:

Հայաստանը գագաթաժողովի ընթացքում կներկայացնի Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդը: Գագաթաժողովի աշխատանքին ընդհանուր առմամբ կմասնակցեն ավելի քան 1000 հոգեւոր առաջնորդներ, որոնց թվում եւ այնպիսի խոշորագույն կրոնական ուղղությունների ներկայացուցիչները, ինչպիսիք են բուդդայականությունը, քրիստոնեությունը, հուդայականությունը, իսլամն ու հինդուիզմը եւ հարավամերիկյան ու աֆրիկյան երկրների կրոնների ներկայացուցիչները: Հատուկ ուշադրություն կհատկացվի հակամարտության գոտիների, այդ թվում Սիեռա Լեոնեի, Բալկանների, Ինդոնեզիայի, Եթովպիայի, Ֆիլիպինների, Ռուանդայի եւ Սուդանի ներկայացուցիչներին:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Հայրենի հողում եւ ոչ թե Անթիլիասի ավազների վրա

Ոչ ոքի համար գաղտնիք չեն Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսի մեծամտեսական նկրտումները: Դեռեւս Գարեգին Ա երջանկահիշատակ կաթողիկոսի օրոք նա չէր թաքցնում իր նախորդների՝ ներառյալ իր անմիջական նախորդ՝ նույն Գարեգին Ա Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսի անքաղաքական, Մայր աթոռ Ս. Էջմիածինը նսեմացնելու, նրան Անթիլիասի աթոռին հավասար եւ հավասարազոր ներկայացնելու գործողությունները: Իր հրապարակային ելույթներին վերապահելով «եղբայրական սիրո եւ համերաշխության» մասին քաղցր խոսքերը, Արամ Առաջինը իր բոլոր արարքներում առաջնորդվում էր ծավալապաշտական նկատառումներով: Այնքան, որ երջանկահիշատակ Գարեգին Ա Ամենայն հայոց կաթողիկոսը մտերմական հանդիպումներում չէր թաքցնում իր զայրույթն ու անհանգստությունը:

Իսկ այսօր, երբ Գր. Լուսավորչի գահին է նստել համեմատաբար երիտասարդ մեր Հայրապետը՝ Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը, Արամ Ա կաթողիկոսի ախորժակը սրվել է առավել քան երբեւիցե: Մեր ներկա համարի 4-րդ էջում արտատպել ենք Լոս Անջելեսում լույս տեսնող «Նոր օր» թերթի խմբագիր Վաչե Սեմերճյանի հոդվածը, որը վերաբերում է Անթիլիասի գահակալի նոր «նախաձեռնություններին»: Այդ հոդվածից, ինչպես նաեւ ամերիկահայ «Ասպարէզ» օրաթերթից տեղեկանում ենք, որ Արամ Ա կաթողիկոսը հուլիսի 12-ից շրջապտույտի է ելել Պարսկաստանի երեք թեմերում՝ նախագահելու... Հայաստանում քրիստոնեության պետականորեն ընդունման 1700-ամյակի հանդիսությունները: Այս պարագայում հարցը չի վերաբերում Մայր աթոռի դարավոր ենթակայությանը պատկանած այդ երեք՝ Թեհրանի, Ատրպատականի եւ Իսպահանի թեմերի Անթիլիասի կողմից 1956 թ. զավթմանը, այլ 1700-ամյակը Մայր աթոռից եւ հայոց պետությունից առաջ նշելու Արամ Ա կաթողիկոսի «շուտիկությանը», ինչպես գրում է Վ. Սեմերճյանը: Ավելին, ամերիկահայ թերթերից վերջերս տեղեկանում ենք նաեւ, որ Անթիլիասի գահակալն առաջիկա հոկտեմբերի կեսերին նույն «առաքելությամբ» այցելելու է նաեւ Կալիֆոռնիայի անթիլիասական թեմ՝ նախագահելու 1700-ամյակի հանդիսությունները եւ արարողությունները: Այնինչ, ինչպես հայտնի է, Մայր աթոռն ու Հայաստանի կառավարությունը որոշել են 1700-ամյակի տոնակատարությունների մեկնարկի օրը՝ 2000 թ. դեկտեմբերի 31-ի գիշերը, եւ միջազգայնորեն:

Կանխելու, առաջ անցնելու, պասմարժեք գաղափարը մանրացնելու այս փութաջանությունը հետապնդում է 2 նպատակ. առաջին՝ թույլ չտալ հայությանը եւ այդ թվում զավթված թեմերի հայերին միասնաբար, Մայր աթոռի եւ հայոց պետականության հովանու ներքո միասնաբար տոնակատարելու այդ դարակազմիկ տոնը, եւ երկրորդ՝ ընդգծել սեփական, փաստորեն հակաթոռ գոյությունը:

Չի՛ անցնի: 1700 տարի առաջ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածինը հայոց թագավոր Տրդատ 3-րդի կողմից եւ Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքով հաստատվել է այստեղ՝ Հայաստանի հողում, եւ ոչ թե Անթիլիասի ավազների վրա:

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27»-Ի ԳՈՐԾ

«Կազմեք մեղադրական եզրակացությունը, եթե ունեք առաջին ապացույցը»

Ռուբեն Սահակյանի մեկնաբանությունները հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաքննության, մեղադրանքները կարճելու եւ այլնի մասին

ՄԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

– Պրն Սահակյան, ձեր պաշտպանյալ Ալեքսան Հարությունյանին կալանքից ազատելը համարվեց ՀՀ նախագահի ճնշման արդյունք, եւ այսօր շատերն ապօրինի են համարում նաեւ նրա մասով քրեական գործը կարճելու որոշումը:

– Նախաքննական մարմնի վրա ճնշում չի գործադրվել՝ գործի ընթացքը հօգուտ Ալեքսան Հարությունյանի լուծելու համար, եւ դա միշտ վրդովմունք է առաջացրել իմ եւ նրա հարազատների մոտ՝ ինչո՞ւ նախագահը ձեռքը չի խփում սեղանին եւ ասում՝ բավական է օրենքը խախտել: Չէ՞ որ Գ. Ջհանգիրյանը հայտարարում էր, որ նախաքննության ընթացքը ներկայացնում է հանրապետության նախագահին: Ճիշտ է, այս մտքից ընթերցողը գուցե եզրակացնի՝ Ա. Հարությունյանին պաշտպանելով նաեւ նախագահին է պաշտպանում: Համենայն դեպս, հասարակությունը զգացել է, որ նախագահը չի միջամտում գործին: Եթե միջամտեր ճիշտ այնպես, ինչպես ժամանակին ուրիշներն էին անում, ապա «Դրո» գործի պատկերը կստացվեր: Այնուամենայնիվ, բոլոր նրանք, ովքեր ասում են, որ կարճման որոշումն ապօրինի է, առաջարկում եմ՝ եթե դուք ձեր ձեռքի տակ ունեք նյութեր, դրանցով կազմեք մեղադրական եզրակացության նախագիծ՝ թվարկելով ապացույցները: Երբ որ կգրեն առաջին ապացույցը, կասեմ՝ իրենք են ճիշտը:

– Իսկ եթե փորձենք հարցին գնալ իրավական բնութագրում տա՞լ:

– Քր. դատ. օր.-ի 202 հ. առաջին մասով անձին որպես մեղադրյալ ներգրավվելու հիմքը նրա կողմից հանցանքի բավարար ապացույցների համակցությունն է, Ա. Հարությունյանին մեղադրանք առաջադրելիս այդպիսի համակցություն չի եղել, ուրեմն նրան մեղադրանք առաջադրելն ապօրինի էր, իսկ եթե օրինական չէր, ուրեմն հաջորդող բոլոր գործողություններն անօրինական էին: Եթե այն ժամանակ նրան ապօրինաբար չներգրավեին, ապա այսօր չէր լինի այն որոշումը, որի դեմ բողոքում են տուժողները: Կալանքը թույլատրվում է միայն եւ միայն մեղադրյալի նկատմամբ: Այսինքն, եթե Ա. Հարությունյանը որպես մեղադրյալ ներգրավված չլիներ, օրինական կլիներ նախաքննությունը, կասկածելու հարց չէր առաջանա: Այդ տեսակետից ես միանում եմ բոլոր նրանց, ովքեր ասացին՝ ինչո՞ւ կալանավորեցին:

Տես ▸ էջ 3

ԱՂԵՏ

Խորտակված «Կոնկորդի» շարժիչը վերանորոգվել էր նախօրեին

ՓԱՐԻԶ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ֆրանսիական «Կոնկորդ» ավիալայների աղետը հետաքննող փորձագետները ավարտում են երկու սեւ արկղերի ձայնագրությունների ուսումնասիրությունը: Այդ տեղեկատվության օգնությամբ ինժեներները պետք է որոշեն, թե ինչու է օդ բարձրանալու ժամանակ բոցավառվել ինքնաթիռի շարժիչներից մեկը, ինչպես նաեւ՝ թե արդյոք այդ հրդեհը կապվա՞ծ է թռիչքի նախօրեին կատարված շարժիչի վերանորոգման հետ: Լայների օդաչուի եւ դիսպետչերական աշտարակի միջեւ տեղի ունեցած ռադիոբանակցությունների վերծանումից եզրակացվում է, որ «Կոնկորդի» անձնակազմը բոցավառման մասին նախազգուշացվել է դեռեւս մինչեւ ինքնաթիռի գետնից պոկվելը: Մի քանի վայրկյան անց օդաչուն հաղորդել է շարժիչի շարքից դուրս գալու մասին, որը թռիչքի նախօրեին վերանորոգել էին անձնակազմի պահանջով: Սակայն այդ պահին արագությունն արդեն չափազանց բարձր էր վթարային անհապաղ վայրէջքի համար:

Գերմանիայի տրանսպորտի նախարար Ռեյնհարդ Կլիմտը, Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակը եւ նրա տիկինը զոհվածների հարազատների հետ հոգեհանգստի արարողությանը:

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

Փախստականները՝ հաղթաթուղթ բանակցություններում

Ադրբեջանական քարոզչությունն այս անգամ դարձյալ թափանցել է միջազգային մեծ հեղինակություն վայելող «Նյու Յորք թայմսի» էջերը, որտեղ լրագրող Դուգլաս Ֆրանցը հուլիսի 24-ի համարում «Ադրբեջանի ծով փախստականները կորցնում են հույսը» վերնագրով երկարաշունչ հոդված է տպագրել, ներկայացնելով ղարաբաղյան հակամարտության հետեւանքով տեղահանված բնակչության անմխիթար վիճակը: «Մի քանի հարյուր փախստականներ ապրում են Աղջաբեդիում՝ հարավ-կենտրոնական Ադրբեջանի այդ ամայի ու ծառազուրկ վայրում», գրում է նա, ավելացնելով, որ նրանց տները գերեզմաններ են ապրողների համար, մոտ 5 մետր լայնությամբ, 7 մետր երկարությամբ եւ 2 մետր խորությամբ փոսեր, որոնք ոչ հով են ամռանը, ոչ էլ տաք՝ ձմռանը: Ժամանակավոր այդ կացարանները դարձել են մշտական նրանց համար: Նրանք «ամենաաղքատներն են» մոտ մեկ միլիոնի հասնող աղքատ փախստականներից, որոնք ամբողջ հանրապետության տարածքում ցրված են 40-ից ավելի նման ճամբարներում: Պատերազմական գործողությունների ավարտից շատ ժամանակ անց այդ մարդիկ բավականաչափ ուշադրության չեն արժանանում ոչ տեղական կառավարության, ոչ էլ միջազգային կազմակերպությունների կողմից: Ապրում են առանց ջրի, էլեկտրականության եւ բժշկական հոգատարության՝ գնացքի վագոններում, վրանների տակ: ՄԱԿ-ի նման միջազգային կազմակերպությունները սննդի բաշխման ծրագրից անցել են մարդկանց ինքնաբավարարումը քաջալերելու ծրագրերի: Բայց միեւնույն է, ինչքան ջանք թափվի, 200 հազարի չափ մարդիկ մնում են հսկողությունից դուրս: Ըստ ՄԱԿ-ի Ժնեւյան գրասենյակի պաշտոնական ներկայացուցչի տվյալների, այդ նպաստներին հատկացված գումարներն անցյալ տարվա 12 միլիոն դոլարից նվազել են մինչեւ 4.7 միլիոն դոլարի: Հոդվածագիրը նաեւ նշում է, որ որոշ արեւմտյան դիվանագետներ եւ մարդասիրական կազմակերպությունների աշխատողներ այն կարծիքն են հայտնել, որ Ադրբեջանի կառավարությունն այդ վիճակը պահպանում է եւ ոչինչ չի անում բարելավելու վիճակը, որպեսզի իր ձեռքում քաղաքական հաղթաթուղթ ունենա երկրի գրավյալ տարածքների շուրջ բանակցությունների ընթացքում:

Այսօր Բաքվից կվերադառնան 2 հայ գերիներ

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հուլիսի 28-ի երեկոյան Բաքվից Երեւան կվերադառնան Ադրբեջանի իշխանությունների կողմից ազատ արձակված երկու հայ ռազմագերիներ: Այդ մասին հաղորդեցին Հայաստանի ազգային անվտանգության նախարարության մամուլի ծառայությունից: Ռազմագերիների անունները չեն նշվում: Գործակալության տվյալներով, 1992 թվականից հայկական կողմն Ադրբեջանին է վերադարձրել 1067 ռազմագերիների: Նրանցից 14-ը դատապարտվել են մեծամասնությունը գերության ընթացքում իրենց հայրենակիցների նկատմամբ դրսեւորած դաժան վերաբերմունքի համար: Միայն 2000 թվականին Հայաստանը վերադարձրել է Ադրբեջանցի 8 ռազմագերիների, իսկ Լեռնային Ղարաբաղը՝ 4: Ընթացիկ տարում Ադրբեջանը վերադարձրել է մեկ հայ ռազմագերու՝ ընդ որում, անընդհատ նշելով, որ Ադրբեջանում հայ ռազմագերիներ չկան:

Պուտինին Բաքվում սպասում են

ԲԱՔՈՒ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: «Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը կայցելի Ադրբեջան: Այդպիսի այց արդեն նախատեսված է»: Այդ մասին Բաքվում հուլիսի 27-ին կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է «Ենի Ազերբայջան» կուսակցությունից պատգամավոր, Ադրբեջանի ռուսական համայնքի նախագահ Միխայիլ Զաբելինը:

Համաներում Սիրիայում

ԴԱՄԱՍԿՈՍ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Սիրիայի նոր նախագահ Բաշար Ասադի հրամանով երկրում սկսվել է քաղաքական բանտարկյալների զանգվածային ազատարձակում: Արեւմուտքի լրատվական գործակալությունները, վկայակոչելով հավաստի աղբյուրները, հաղորդում են, որ բանտերից ազատ են արձակվում, մասնավորապես, երկրում արգելված «Եղբայր-մահմեդականներ» ծայրահեղական կազմակերպության անդամները: Աննախադեպ քաղաքական համաներումն իր պարտականությունները միայն անցյալ շաբաթ ստանձնած պետության նոր ղեկավարի առաջին քայլն է դարձել:

ԱԶԳ

ընթացիկ

«Առողջապահությունն այն համակարգն է, որը բոլոր առումներով առանձնահատուկ մոտեցում է պահանջում, առավել եւս երբ խոսքը վերաբերում է այդ ոլորտում ընթացող սեփականաշնորհմանը», միաբերան նույն միտքն արտահայտեցին առողջապահության նախարար Արարատ Մկրտչյանն ու պետական գույքի կառավարման նախարար Դավիթ Վարդանյանը, որոնց դիմեցինք պարզաբանելու ոլորտին

Նախարար Դավիթ Վարդանյանը հիմնավորելով, թե առողջապահական հաստատությունների մասնավորեցման հարցում իրենց ցուցաբերած հինգնաշիտությունն ինչն է լինելու, ասաց. «Պիտի առանձին-առանձին այցելենք բոլոր հաստատությունները, հատկապես մեծ ուշադրություն է դարձվելու յուրաքանչյուր հիմնարկության աշխատակազմի կարծիքին, քանի որ աշխատակազմերն ամենաշահագրգիռ հայտատուներն են սեփականաշնորհմանը

կարգն ավելի մեծ չափով է կանգնում իր հաստատությունների կարիքները հոգալ չկարողանալու անելանելիության առջեւ:

Կառավարության նիստի օրակարգում ընդգրկված ուշագրավ հարցերից էր եւ մեկը «Հայռուսգազարդ» փակ բաժնետիրական ընկերության կանոնադրական կապիտալի համալրման եւ «Հայգազարդ» ՊՓԲԸ-ի ակցիաների օտարման վերաբերյալ փաստաթղթի քննարկումը: Հարցի կապակցությամբ զեկուցումով էր

Սեփականաշնորհումը ճանապարհ է հարթում առողջապահության ոլորտում

Կառավարությունը ջանքեր է գործադրում ի նպաստ այս գործընթացի

առնչվող որոշ խնդիրներ: Երեկ կառավարության նիստում քննարկված «Առողջապահական հաստատությունների մասնավորեցման ռազմավարական հայեցակարգի մասին» փաստաթուղթն ինքնին հետաքրքիր է, քանզի զգալի փոփոխություններ է նախապատրաստում առողջապահության համակարգում:

Արարատ Մկրտչյանը պարզաբանեց, որ այս համակարգում սեփականաշնորհման գործընթացը սկիզբ է առել շատ ավելի վաղ, քան ձեւակերպվել է վերոհիշյալ հայեցակարգը. դեռեւս 96-97 թթ. սկսած՝ սեփականաշնորհումը դանդաղորեն իր ճանապարհն էր հարթում այս ոլորտում, իսկ մասնավորեցված առաջին հաստատությունները դեղատներն էին ու ատամնաբուժական պոլիկլինիկաները: Ներկայումս սեփականաշնորհվող բուժհիմնարկների ցուցակում «հերթագրվածների» թիվը 14-ն է եւ, ըստ նախարարի, այս գործընթացից պետք չէ վախենալ, քանզի արդեն սեփականաշնորհված բուժհիմնարկների աշխատանքային ու կառուցվածքային բնութագրում դրական միտումներ են նկատվում:

մասնակցելու, նաեւ ամենալավատեղյակն են իրենց կառույցի հոգսերից»: Ճշգրտելով, որ արտահայտում է իր անձնական տեսակետը՝ Դավիթ Վարդանյանն ասաց, թե Երեւանում գործող 20 հիվանդանոցներից միայն 2-3-ը պետք թողնվեն պետական ու լիովին անվճար հաստատության կարգավիճակում: Ի դեպ, մտահոգիչ է այն փաստը, որ արտասահմանյան ներդնողներին գրեթե չի հետաքրքրում մեր առողջապահական համակարգը (բացի դիմածնոտային ճյուղից, որը Հայաստանում բավական զարգացած եւ աշխարհում առաջատարներից մեկն է). Համենայն դեպս հայաստանյան հիվանդանոցների օտարերկրյա գնորդները դեռեւս շահագրգռված չեն որպես այդպիսին հանդես գալու: Փաստորեն այս բացով է պայմանավորված պատճառը, թե առայժմ ինչու են սեփականաշնորհվող առողջապահական հաստատությունների աշխատակազմերը մասնակցում հիշյալ գործընթացին: Սեփականաշնորհումը, ժամանակի թելադրանքով, պետք այսպես թե այնպես ընթանա, հակառակ դեպքում համա-

հանդես եկել էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանը, որին էլ խնդրեցինք փաստաթուղթը պարզաբանող որոշ տեղեկություններ հաղորդել: Նախարարը տեղեկացրեց, որ այս հարցն ընդամենը շարունակությունն է մի գործընթացի՝ շատ ավելի վաղ սկսված: Քանի որ գազի տեղափոխման ու բաշխման գործառույթները ներկայումս հանձնված են «Հայռուսգազարդին», իսկ նախկինում իրականացնողն է եղել «Հայգազարդը», ապա, տրամաբանորեն, կապիտալի վերահանձնում է տեղի ունեցել երկրորդից տրվելով առաջինին: «Հայռուսգազարդ» ընկերությանը պետք փոխանցվեր 270 մլն դոլար արժողությամբ կանոնադրական կապիտալը, սակայն փոխանցվել էր 255 մլն դոլարը. այժմ ի հայտ է եկել մնացյալ 15 միլիոնը հանձնելու անհրաժեշտությունը, ինչի առնչությամբ էլ ծավալվել էր քննարկումը կառավարությունում: Անհրաժեշտությունն, ինչպես տեղեկացանք, կապված է անավարտ շինարարության համար պահանջվող ինչ-ինչ ծախսերի հետ:

ԱՆՈՒՇ ԴՈՒԼԱԹՅԱՆ

ԿԱՊԵՐ

Երեւանում է Օդեսայի պատվիրակությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ուկրաինայի Հանրապետության Օդեսա քաղաքի պատվիրակությունը՝ քաղաքապետ Ռուսլան Բոդելանի գլխավորությամբ, հուլիսի 27-ին ժամանեց Հայաստան: Պատվիրակության կազմում ընդգրկված են Օդեսայի քաղաքապետարանի, քաղաքի օրենսդիր մարմնի, մտավորականության եւ գործարար շրջանակների ներկայացուցիչներ: Պատվիրակությանն ուղեկցում են Ուկրաինայում Հայաստանի դեսպան Հրաչ Սիլվանյանը, Հայ առաքելական եկեղեցու Ուկրաինայի թեմի առաջնորդ Նաթան եպիսկոպոս Հովհաննիսյանը:

Երեւանի եւ Օդեսայի միջեւ համագործակցության պայմանագիր է ստորագրվել դեռեւս 1995 թվականին, սակայն, տարբեր պատճառներով, հաջորդած տարիներին գործնական քայլեր չհետեւեցին: Օդեսայի պատվիրակության այցը նպատակ է հետապնդում լրացնել այդ բացը եւ գործնական կապեր հաստատել երկու քաղաքների միջեւ:

Պատվիրակությունն այցելեց Երեւանի քաղաքապետարան, որտեղ հյուրերին ընդունեց քաղաքապետ Ալբերտ Բազեյանը: Հյուրերը կարեւորեցին երկու քաղաքների միջեւ համագործակցությունը առողջապահության, մշակութային, տնտեսական ոլորտներում: Ալբերտ Բազեյանն իր հերթին կարեւորեց փոխշահավետ կապերի ստեղծումը Երեւանի եւ Օդեսայի արտադրողների, գործարարների միջեւ: Հանդիպումն ավարտվեց երկու քաղաքները խորհրդանշող հուշանվերների փոխանակմամբ:

Համագործակցության հեռանկարները կքննարկվեն նաեւ պատվիրակության հետագա ծրագրային հանդիպումների ժամանակ: Մասնավորապես, նախատեսվում է ընդունելություն ՀՀ վարչապետի մոտ, գործնական հանդիպումներ նախարարություններում եւ ձեռնարկություններում: Պատվիրակության ծրագրերի մեջ մտնում է նաեւ այցելություն Մայր աթոռ Ս. Էջմիածին, Գառնի, Գեղարդ, Մատենադարան, 1915 թ. Հայոց ցեղասպանության հուշահամալիր:

Արմենտելը վայելում է կոմունիստների ժառանգությունը

Երբ երկրիս իշխանավորները տարվա բյուջեի անցքերը փակելու ազնիվ մտադրությամբ մի քանի միլիոնով (կարդալ՝ մի քանի կոպեկ) արտասահմանցիներին են վաճառում որեւէ գործարան, հյուրանոց, կապի համակարգ կամ որեւէ այլ «յուղոտ պատառ», եւ ԱԺ հայրենասեր պատգամավորներն ապստամբ Արշակ Սադոյանի գլխավորությամբ իրենց պատառոտում են՝ «երկիրը թալանո՞ւմ են», սեփականատեր արտասահմանցիները սկսում են լոբբինգը. մամուլի ասուլիս են հրավիրում, պայծառ դեմքերով, մինչեւ ականջները բացված բերանով ժպտալով՝ «Կարեւորը գինը չէ, կարեւորը ներդրումներն են»:

Վերջին շաբաթում գործի բերումով եղա Մեղրիում (Հայաստանի ծայր հարավ), Նոյեմբերյանում (ծայր հյուսիսարեւելք) եւ Սիսիանում, որը մայրաքաղաքից 220 կմ հարավում է: Գործի բերումով ստիպված էի օգտվել այս քաղաքների փոստից, քանի որ Հայաստանի ծայրամասային քաղաքների հյուրանոցներում հեռախոս չկա: Հավանաբար պատճառը այդ հյուրանոցների չսեփականաշնորհված լինելն է:

Արմենտել հայ-հունական համատեղ ձեռնարկության տնօրենի հետ (մտովի) եկեք շրջենք մայրաքաղաքից հեռու քաղաքների կապի հանգույցներով: Սկսենք ամենահարավից:

Մեղրի: Նախ՝ գործադիր տնօրենին առաջարկում եմ գտնել տեղի փոստի բաժանմունքը: Գտա՞ք: Որեւէ ցուցանակ չկա այս քառաքանդ շենքի ճակատին: Երբ հեռախոսախցիկներից բոլորն էլ դուռ ունեն, բայց փոխարենը՝ ապակի չունեն եւ ընդհանրապես անհասկանալի է դառնում դրանց լինել-չլինելու իմաստը: Երբ հեռախոսախցիկներից միայն մեկում հեռախոս կա, որն, ի դեպ, աշխատում է: «Փոստում» չկան նստարան, աթոռներ, եւ հաճախորդը ստիպված է ժամերով կանգնած սպասել: Մեղրու փոստատան ներսի պատերին քաղաքի եւ շրջակա գյուղերի սիրային պատմությունն է, ով՝ ում է սիրում...

Պրն տնօրեն, վերադառնանք Սիսիան, կապի բաժանմունքի շենք: Պատերին փակցված ցուցափեղկերն ասում են. «Հարգել հավաքարարի աշխատանքը», «Հայրենական պատերազմի վետերանների սպասարկումը՝ առանց հերթի»: Գոնե «կոսմետիկ» վերանորոգումներ չեն արվել: Հեռախոսավարուհու հեռախոսները 50-ական, ավելի ճիշտ՝ նախապատերազմյան ժամանակաշրջանի արտադրության են: Էլ չենք խոսում կապի որակի մասին. Սիսիանից Գորիս զանգելու համար երկար կսպասես, ապա կասեն, որ «գիծ չկա»:

Հիմա մեկնենք Նոյեմբերյան: Տեղի կապի բաժանմունքը որեւէ ձեւով չի կարելի համեմատել ո՛չ Սիսիանի, առավել եւս ո՛չ Մեղրու կապի բաժանմունքների հետ: Բայց դա ոչ թե նրանից է, որ Արմենտելն այստեղ ինչ-ինչ ներդրում է արել, այլ, պարզապես, կոմունիստներից համեմատաբար բարվոք վիճակում են ժառանգել:

Հուսով եմ՝ Արմենտելի հասարակայնության հետ կապերի վարչությունը վաղը մի բացատրական նամակով չի հերքի հոդվածս: Փոխարենը՝ գոնե ձեւական, մեր աչքերին թոզ փչելու համար, մի գործ արեք:

Ռ. Հ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 8 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՀԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՀԱԿՈԲՅԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐՅԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ՄԱՐԶԵՐ

Թերթերը՝ հիմնականում հատավաճառով

Եթե ընթացիկ տարվա առաջին կիսամյակում Գյումրիում եղել է թերթերի ու ամսագրերի 3 մլն դրամի բաժանորդագրություն, ապա երկրորդ կիսամյակում այդ թիվը կտրուկ նվազել եւ կազմել է ընդամենը 1 մլն 800 հազար դրամ: Ըստ «Հայմամուլի» Շիրակի մարզի դուստր ՓԲԸ-ի տնօրեն Խաչիկ Հովսեփյանի, ամեն տարվա երկրորդ կիսամյակում բաժանորդագրության ծավալն առաջինի համեմատությամբ սովորաբար նվազում է, բայց ոչ այս չափով: Պատճառը պարզ է՝ նախկին բաժանորդների անվճարունակությունը: Միանգամից գումար փող վճարելը դժվար է, ահա թե ինչու քաղաքում մամուլն իրացվում է գլխավորապես հատավաճառով, այն էլ՝ դարձյալ ոչ մեծ քանակներով: Վերջին տարիներին Գյումրիում թերթերի հիմնական բաժանորդները բյուջետային հիմնարկներն ու հաստատություններն են, որոնցից շատերը, սակայն, ներկա ֆինանսական դժվարությունների պատճառով հրաժարվում են բաժանորդագրությունից: Քաղաքում հատավաճառով ամսական վաճառվում են 2,5-3 մլն դրամի թերթեր ու այլ հրատարակություններ, մասնավորապես՝ վերջերս շատ տարածված խաչբառեր: Այստեղ համեմատաբար ընթերցվող թերթերից են մնում «Հայաստանի Հանրապետությունը», «Ազգը», «Առավոտը», «Իրավունքը», «Գոլոս Արմենիի»-ն, «Կումայրին», հանրապետական ու տեղական առանձին այլ պարբերականներ, ռուսականներից՝ «Արգումենտի ի ֆակտի»-ն, «Տրուդ»-ը եւ այլն:

Գ. Մ.

Վանաձորում կկառուցվի «Գուգարք» հանքաբուժարանը եւ ախտորոշիչ կենտրոնը

Երեկ՝ հուլիսի 27-ին, Վանաձորի, Բաթումի եւ Սպանդարյան փողոցների խաչմերուկում կատարվեց հիմնաքարի օծման եւ հուշագրի տեղադրման արարողությունը: «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի ներդրումով այնտեղ կկառուցվի «Գուգարք» հանքաբուժարանի եւ ախտորոշիչ կենտրոնի նոր շենքը: Ֆինանսավորումը կատարել է ավստրալահայ համայնքը՝ 180 մլն դրամ, իսկ հանքաբուժարանը կառուցում է «Ուկոշին» փակ բաժնետիրական ընկերությունը: Արարողությանը մասնակցում էին «Հայաստան» հիմնադրամի տնօրեն Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը, Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը, Վանաձորի քաղաքապետ Սամվել Դարբինյանը, «Ուկոշին» ՓԲԸ-ի նախագահ Վահան Ասլանյանը, հանքաբուժարանի տնօրեն Մարինա Սիմոնյանը եւ ուրիշներ: Օծման արարողությունից հետո շենքի հիմքում տեղադրվեց հուշագիր՝ «Հայաստան» հիմնադրամի եւ մարզի ղեկավարների ստորագրություններով: Ինչպես տեղեկացանք Վահան Ասլանյանից, շինարարությունը կտեւի մեկ տարի:

ՍԱՄՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

Բաց նամակ Արամ Աբրահամյանին

Հարգելի Արամ, ընկեր, բարեկամ,

Չլինեի զբաղված, կուզենայի նամակի փոխարեն զրուցել հետդ, որովհետեւ այն, ինչ պիտի ասեի ականջիդ նամակով, ավա՜ղ, չի ասվի: Ուրախ եմ, որ իբրեւ համոզված ազատական ու անկախական մտավորական սատարում ես տարբեր փոքրամասնություններին: Եվրախորհուրդն էլ նույն խնդիրն է լուծում:

Ես դեմ եմ նրանց կարծիքին, ովքեր քո մասին այլ կարծիքի են: Ինչ-որ տեղ դեմ եմ նաեւ քո մասին քո իսկ կարծիքին: Ոչ, դու այդպիսին չես, դու ավելի լավն ես, քան քեզ, մեզ թվում է: Միայն թե չեմ հասկանում, թե քո ինչին է պետք իմ գիշերային տեղաշարժերի քարտեզն ու ժամանակագրությունը: Ահա հուլիսի 18-ի համարում գրում ես, թե ես հայտնի մարդկանց հետ եղել եմ սրճարանում: Քո ինչին է պետք դա՝ չեմ հասկանում. հետաքրքրություն, որ խանդոտ կանանց է բնորոշ: Վերջապես ում եւ ինչին է պետք քո գրածը: Քո այդ [illegible] հետաքրքրասիրության պատճառով ինձ սկսել է թվալ, որ իմ բոլոր գործողությունները որեւէ անցքից հսկվում են: Մինչեւ նամակիս բուն իմաստին հասնելը խնդրում եմ ինձ ազատիր քո թրալեզու, սրատես թղթակիցների հետապնդումներից: Եթե չես ուզում սրճարան չեմ գնա այլեւս: Դու էլ քո հերթին խոստացիր քնելուց առաջ հում լոլիկ, այսինքն պոմիդոր չուտել եւ այլն: Եվ առհասարակ:

Միլիոն ողջույններով՝

Մի խումբ հետապնդվողներից մեկը՝

ԱՐԱՐԱՏ ԳՈՄՑՅԱՆ

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Ջհանգիրյանը երկու տարի առաջ «ֆցել» է «Կոնվերսբանկին»

Հիմա եկել է հատուցման պահը

«Կոնվերսբանկ» ՓԲԸ-ն հայց է ներկայացրել ընդդեմ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության։ Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ առաջին ատյանի դատարանը երեկ լսեց հայցվոր կողմի պահանջները։ Որպես պատասխանող կողմ ներկա էր ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության ներկայացուցիչը, իսկ հարակից պատասխանող ՀՀ զինվորական դատախազությունը չէր ներկայացել, թեեւ դատն սկսվելուց 16 օր առաջ ստացել էր ծանուցագիրը։ Դատավոր Արամյանի եւ հայցվոր ու պատասխանող կողմերի որոշմամբ դատավարությունն սկսվեց առանց հարակից պատասխանողի ներկայության։ Գործը հետեւյալն է. 1997 թ. սեպտեմբերին «Կոնվերսբանկ» ՓԲԸ-ն ՀՀ քաղաքացի Կլիշա Գրիշյանին տրամադրել է 12072 դոլար գումարի վարկ եւ որպես ապահովության միջոց գրավ վերցրել նրա սեփական «Հունդայի» մեքենան։ Մինչ վարկի մարման լրանալը, ՀՀ զինվորական դատախազությունը քրեական գործ է հարուցել Կլիշա Գրիշյանի որդու Գրիշա Գրիշյանի դեմ, որի կապակցությամբ բանկից առգրավվում է գրավ հանդիսացող ավտոմեքենան։ «Կոնվերսբանկն» ակնկալել է, որ դատական նիստի ժամանակ, ըստ Քաղաքացիական օրենսգրքի 243 հոդվածի, բանկը կդիմեր դատարանին եւ գրավի արժեքը բավարարելու նախապատվություն կստանար։ Սակայն բանկը զրկվել է դատարան դիմելու իրավունքից եւ հնարավորությունից, քանի որ բանկին առհասարակ տեղեկություններ չեն տրամադրել գրավի առարկայի, տեղի եւ վիճակի մասին։ Չնայած «Կոնվերսբանկը» դիմել է եւ ՀՀ, եւ զինվորական դատախազությանը, սակայն պատասխան չի ստացել։ Մինչ այդ բանկը հայց է ներկայացրել Կլիշա Գրիշյանի դեմ եւ պահանջի բավարարում ստացել։ Սակայն, քանի որ Գրիշան իր սեփականության ներքո գտնվող այլ գույք չի ունեցել, վարկը մնացել է չմարված։ Հայցվոր կողմը դատավորին տեղեկացրեց, թե իրենց հասած տեղեկությունների համաձայն զինվորական դատախազությունն ավտոմեքենան հանձնել է ոմն մեկի օգտագործման։ Խոսվեց, որ Գրիշա Գրիշյանն աշխատել է զինվորական դատախազության համակարգում, նրա նկատմամբ զինվորական դատախազությունը քրեական գործ է հարուցել, բռնագրավել «Հունդայի» մեքենան։ Ապա Գրիշյանի գործը կարճվել է, իսկ ավտոմեքենան տրամադրվել է պաշտպանության նախարարության մի աշխատակցի։ Երբ «Կոնվերսբանկը» որպես գրավ վերցրել էր «Հունդային», մեքենայի վազքը եղել է 5000 կմ, իսկ երկու տարի անց՝ շուրջ 100.000։ Հայցվոր կողմը դատավորին ներկայացրեց, թե զինվորական դատախազության գործողությունները անօրինական են, քանի որ նա ոչ միայն բանկին զրկել է իր նյութական միջոցներն իրացնելուց, այլեւ չի պահպանել քրեական դատավարության օրենսգրքի 118 հոդվածի պահանջները։ Զինվորական դատախազությունը պարտավոր էր մինչեւ քրեական գործի կարճումը մեքենան վերադարձնել բանկին, ինչը չի արվել։ Փոխարենը հանձնվել է մեկ այլ անձի օգտագործման, ինչն անօրինական է։ Բանկն ակնկալվող 12356 ԱՄՆ դոլարը եւ նախկինում վճարված պետական տուրքն օրենքով սահմանված ժամկետներում չի կարողացել ստանալ, ուստի զրկվել է գումարները վարկի տեսքով տեղաբաշխելու եւ որպես եկամուտ 7983 դոլար տոկոսներ ստանալու իրավունքից։ Հայցվոր կողմը դատարանից խնդրեց հօգուտ «Կոնվերսբանկ» ՓԲԸ-ի բռնագանձել 20369 ԱՄՆ դոլար, որից 12356 դոլարը որպես վարկի վերադարձման գումար, իսկ 7983 դոլարը՝ որպես եկամուտներ։ Հայցվոր կողմը դատարանում նշեց, թե իրենց ստացած տեղեկությունների համաձայն «Հունդային» օրերս վերադարձվել է Գրիշա Գրիշյանին։ Դատավոր Արամյանի այն հարցին, թե ինչո՞ւ «Կոնվերսբանկը» երկու տարի լռել է եւ չի հետաքրքրվել, հայցվոր կողմը պատասխանեց, թե մի քանի անգամ դիմել է դատախազությանը, բայց պատասխան չի ստացել։ Նիստի ժամանակ հայցվոր կողմը պատրաստ է ասել, թե ժամանակին վախեցել է զինվորական դատախազությունից եւ դատախազ Ջհանգիրյանից։

Դատավորն անորոշ համարեց «Կոնվերսբանկի» տոկոսադրույքների կազմման մեխանիզմը եւ հայցվոր կողմից պահանջեց ներկայացնել դրանց օրինականությունը հաստատող փաստաթղթեր։ Պատասխանող կողմը խնդրեց դատական նիստը հետաձգել կարճ ժամկետով, որպեսզի հնարավորություն ունենա զինվորական դատախազությունից ստանալ որոշ փաստաթղթեր։ Դատական նիստը հետաձգվեց մինչեւ օգոստոսի 7-ը։ Եվ դատավորի, եւ հայցվոր ու պատասխանող կողմերի, եւ լրագրողների համար ակնհայտ դարձավ, թե ինչ է տեղի ունեցել իրականում։ Երեւանյան ժարգոնով զինվորական դատախազությունը «ֆցում» է արել։ Քանի որ զինվորական դատախազ Գագիկ Ջհանգիրյանը շատ է սիրում հաճույք ստանալու եւ կույս մնալու հանրահայտ առակը, կրկնեմ այն Լոռվա տարբերակով. «Աղջիկը ժամանակին հաճույք է ստացել, սակայն տարիներ հետո խիստ կասկածում է՝ կո՞ւյս է, թե՞ կույս չէ»։

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

«Ինտերկապի» բեռնատարները 10 տարում անցել են 1 մլն կմ

Հայաստանում վերջին տասնամյակում ստեղծված հարյուրավոր բարեգործական կազմակերպությունների մեջ «Ինտերկապն» այն եզակիներից է, որ մի քանի նվիրյալների շնորհիվ կարողացավ ոչ միայն գոյատեւել, այլեւ անընդհատ ընդլայնել իր կապերն ու գործունեության շրջանակները, ձեռք բերելով միջազգային ճանաչում։ Բարեգործական կենտրոնն իր գոյության 10 տարիների ընթացքում պետությունից որեւէ բան չի պահանջել, եւ Հայաստան հասցրած հումանիտար օգնությունը մշտապես բաշխվել է անվարձահատույց։ Մի կարեւոր հանգամանք եւս. «Ինտերկապը» երբեք չի զբաղվել «սիմվոլիկ գներով» դեղատուն կամ խանութ բացելու գաղափարով։

Եվրոպայի, Աֆրիկայի, Ասիայի շուրջ 30 երկրների հետ մարզական, մշակութային կապեր հաստատած կենտրոնի նախագահ Նորայր Զուլոյանը 1990-ին «Մտիսակ» ֆուտբոլային ակումբի նախագահն էր, իսկ մինչ այդ, շուրջ 1,5 տարի եղել է իր հիմնադրած «Լոռի» ֆուտբոլային ակումբի նախագահը։

Ամեն ինչ սկսվեց նրանից, որ Ն. Զուլոյանը 1990-ին Իտալիայում ընտրվեց «Եվրոսպորտս» կազմակերպության անդամ։

«Ինտերկապի» հիմնադրման ժամանակ նրա կողքին էր Հայաստանի բռնցքամարտի վաստակավոր մարզիչ Վազգեն Բադալյանը։ Հետո համախոհների թիվն ավելացավ։ Առաջինը կապ հաստատվեց Իրանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի հետ։ Այնտեղ գործուղվեց Լենինականի «Շիրակ» ֆուտբոլային թիմը, որի Թեհրանում, Թավրիզում եւ Սպահանում ազգային հավաքականի հետ անցկացրած երեք խաղերի հասույթը փոխանցվեց Իրանում տեղի ունեցած երկրաշարժից տուժած ընտանիքներին։

Նույն 90 թ. Գերմանիայի «Արբայթեր-վոլֆահրտ» բարեգործականի հրավերով «Ինտերկապի» առաջին բեռնատարը հասավ Եվրոպա՝ տանելով Սերգեյ Դանիելյանի կերտած խաչքարը, որը տեղադրվեց Հոլբերգ քաղաքում։ Անցած տարիներին «Ինտերկապի» միջոցով Եվրոպայի տարբեր քաղաքներ է հասցվել եւ տեղադրվել 9 խաչքար։

Աղետի գոտու համար բերած առաջին օգնությունից «Ինտերկապը» բաժին հանեց նաեւ Վրաստանի 1990 թ. երկրաշարժից տուժածներին։

1991-ին բարեգործական կենտրոնը հիմնադրեց «Ինտերկապ» անկախ հեռուստաստուդիան։

Անցած տարիների ընթացքում «Ինտերկապի» հետ Եվրոպա մեկնող բեռնատարների թիվն ավելացավ՝ հասնելով 5-ի։ Ընդլայնվեցին կապերը եւ կենտրոնը մասնաճյուղեր ունեցավ Ֆրանսիայում, Իտալիայում, Արցախում, Վրաստանում, Երեւանում, Հոլանդիայում։

«Մեր ուղեւորություններին մեծապես աջակցում են Բուլղարիայի, Ռումինիայի, Հունգարիայի, Ֆրանսիայի դեսպանատները, Հայաստանի արտգործնախարարությունը, կառավարության մարդասիրական օգնությունների հանձնաժողովը եւ Լոռու մարզպետարանը», ասում է Ն. Զուլոյանը՝ երախտագիտությամբ թվարկելով նաեւ այն հիմնական կազմակերպությունների անունները, որոնք մշտապես օգնություններ են ուղարկում Հայաստան։

Անցած 10 տարիներին «Ինտերկապի» բեռնատարները շուրջ 20 ուղեւորություն են կատարել Եվրոպա, անցնելով ավելի քան 1 մլն կմ ճանապարհ՝ Հայաստան հասցնելով հարյուրավոր տոննաներով սննդամթերք, հագուստ, դեղորայք, բժշկական սարքավորումներ, տնտեսական ապրանքներ, մարզագույք, գրենական պիտույքներ, տպագրական թուղթ։

Օգնությունների բաշխման շրջան Վանաձորից հասնում է մինչեւ Հաղպատ եւ Հորադիզ։

Եվ ահա եկել է այս ամենն ի մի բերելու «Ինտերկապի» գործունեության արժանի գնահատական տալու առիթը՝ 10-ամյա հոբելյանը, որն ըստ պատշաճի նշվելու է օգոստոսի 4-ին։

Այդ օրը Վրաստանից, Ռուսաստանից, Արցախից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Իտալիայից, Հոլանդիայից ժամանած հյուրերը կմասնակցեն հանդիսությանը։ Նրանք շուրջ 10 օր կմնան Հայաստանում՝ մասնակցելով մի շարք հետաքրքիր միջոցառումների։

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27

«Կազմեք մեղադրական եզրակացությունը, եթե ունեք առաջին ապացույցը»

Սկիզբը էջ 1

– Բայց եւ այնպես, Ա. Հարությունյանը մեղադրյալ էր, ինչո՞վ եք հիմնավորում, որ այդ կարգավիճակն անօրինական էր տրված նրան։

– Ես Գ. Ջհանգիրյանին մանր խաբեբա եմ անվանում, որովհետեւ ամենակարեւոր փուլերից մեկը, որը նախորդում է կալանավորմանը, նա բաց է թողել անգամ «ՀՀ»-ում տպագրված իր հարցազրույցում. «Օրենքը... անձի ձերբակալման, կալանման, մեղադրական եզրակացության կազմման, դատավճռի արձակման համար տարբեր հիմքերի առկայություն է պահանջում։ Ինչպես արդեն նշեցի, անձի ձերբակալման համար բավարար է մեկ ականատեսի մատնանշումը...»։ Մինչդեռ, նախաքննական խմբի ղեկավարը պետք է ասեր՝ փուլերը հետեւյալն են՝ ձերբակալման, որպես մեղադրյալ ներգրավվելու, որից հետո միայն կալանավորման, որովհետեւ կալանավորումը կարող է իրականացվել միայն մեղադրյալի նկատմամբ։ Քանզի մինչեւ 96 ժամը լրանալը, մինչեւ միջնորդությամբ դատարանին դիմելը, անձին պետք է որպես մեղադրյալ ներգրավել, իսկ համաձայն Քր. դատ. օր.-ի 202 հ. առաջին մասի, անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու հիմքերը, նրա կողմից հանցանքի կատարումը վկայող բավարար ապացույցների համակցությունն է։ Հիմա պատկերացրեք Ալեքսան Հարությունյանին որպես մեղադրյալ ներգրավելու փուլը մտցնենք այստեղ, այդ դեպքում Գ. Ջհանգիրյանը չէր կարող խաբել, որովհետեւ հասարակությունը կհասկանար՝ չէ՞ որ պահանջվում է բավարար ապացույցների համակցություն, իսկ դու ունես միայն Նաիրի Հունանյանի ցուցմունքը (ոչ ականատեսի, այլ՝ հանցագործի)։ Այստեղ կերեւար, որ միայն Ն. Հունանյանի ցուցմունքն է հիմք հանդիսացել որպես մեղադրյալ Ա. Հարությունյանին ներգրավելու եւ կալանելու համար, որի իրավունքը չուներ։

Եթե հետեւենք քննչական խմբի տրամաբանությանը, որ մի մարդու ցուցմունքով անձին կարելի է կալանավորել եւ մեղադրանք առաջադրել, ապա եկեք հարց բարձրացնենք՝ ինչո՞ւ չեն կալանավորվում այն քննիչները, որոնց դեմ ցուցմունքներ են տվել Ա. Հարությունյանը, Հ. Հարությունյանը, Մ. Մովսիսյանը, Ն. Բադալյանը, Նաիրի եւ Կարեն Հունանյանները։

– Այնուամենայնիվ, ինչո՞ւ Ա. Հարությունյանին ձերբակալեցին, այսօր տուժողներից ոմանք այս հարցադրումն են անում, ոչ թե՝ ինչո՞ւ ազատ արձակեցին։

– Քննչական խմբի անդամներն էլ են այդ հարցը տվել Ա. Հարությունյանին՝ ինչո՞ւ քեզ կանչեց Նաիրի Հունանյանը ԱԺ, ոչ թե ինձ։ Այդ հարցի պատասխանը կա, Անդրանիկ Մարգարյանն է այդ առաջարկն արել հոկտեմբերի 27-ին, նրա ձայնը լսելի է տեսագրության մեջ։ Վերջերս այդ կադրը դիտեցի հեռուստաալիքներից մեկով, տեսանելի էր նաեւ Անդրանիկ Մարգարյանի դեմքի մի հատվածը։ Ի վերջո, Ա. Մարգարյանն ինքը «Ազգ»-ի արած հարցազրույցի ժամանակ չի հերքել այդ։ Իսկ թե ինչո՞ւ կալանավորեցին՝ որովհետեւ Նաիրի Հունանյանը ցուցմունք տվեց։ Սա է կալանավորելու հիմքը։

– Դուք արդեն նշեցիք, որ մեկ անձի, այն էլ մեղադրյալի ցուցմունքով անձին կալանավորելն անօրինական է, սակայն ուզում եմ հիշեցնել, որ «Առավոտում» տպագրված Գ. Ջհանգիրյանի վերաքննիչ բողոքում թվարկված էր 10 կետ, որոնք տուժողները վերջերս արված հայտարարության մեջ համարում են անհերքելի ապացույցներ։

– «Առավոտում» տպագրված է միայն 9 կետը, 8-ից 10-ին է անցնում, իսկ դա վրիպակ չէ։

– Չէի նկատել «վրիպակը»։

– Այդ 9 կետերի մեծ մասի հիմքում Նաիրի Հունանյանի նախաքննական ցուցմունքներն են, իսկ մյուս մեղադրյալների ցուցմունքներն ածանցված են նրանից, ուստի միայն մեկ ապացույցի մասին կարող ենք խոսել՝ հանցագործի ապացույցի, որին պետք է վերապահումով մոտենալ։ Ես ամենեւին պատահական չեմ համարում տեքստից 9-րդ կետի բացթողումը, ի դեպ, դատարանին անգամ կիսատ է ներկայացվել այդ կետը, որն ԱԺ-ում Ն. Հունանյանի եւ Ա. Հարությունյանի գաղտնի ձայնագրման սղագրությունն է՝ 2,5 էջ, որը պարզաբանում է թե՝ Ա. Հարությունյանի անմեղությունը եւ թե՝ Ն. Հունանյանն ինչո՞ւ է ցուցմունք տվել նրա դեմ։ (Մեջբերենք սղագրությունից մի հատված)։

«Ա.– Հեսա ճիշտը պարզվելու է, Նաիրի։

Ն.– Կպարզվի, ամեն ինչ էլ կպարզվի։ Ամեն ինչ էլ կպարզվի, ես հիմա ի վիճակի չեմ խոսելու, էլի։ Լավ չեմ, գլուխս չի աշխատում, դրա համար։

Ա. – Գլուխդ չի աշխատում, դրա համար սո՞ւտ ես խոսում։

Ն. – Ստերի հարց չկա այստեղ։ Կպարզվի...

Ա. – Ես խնդրում եմ, միայն ճիշտն ասա, մնացածն ինչ ուզում ես՝ ասա։ Միայն ճիշտն ասա։

Ն. – Թարգիր, լավ կլինի։

Ա. – Ի՞նչը լավ կլինի։ Շառի տակ ես գցել ինձ, ընտանիքս վարի է գնացել, գործերս էլ։ Ոչ խիղճ ունես, ոչ էլ ազնվություն՝ ճիշտն ասես, որ նախագահի մոտ...

Ն. – Ամեն ինչ կլինի։

Ա. – Ստիպե՞լ են քեզ։

Ն. – Լավ, էլի։

Ա. – Մենակ էդ ասա։

Ն. – Հա։ Ռոբերտի համար էլ են ինձ ստիպել։ Ռոբերտի անունը... ես չէի կարողանում քայլեի, ոչ մի բան ոչ հասկանում էի։ Մեռած էի։ Դու ինձ որ տեսար, չե՞ս հիշում՝ ես ինչ վիճակում էի...»։

– Լավ, այդ դեպքում ինչո՞ւ էր դատարանը կալանելու թույլտվություն տալիս, իսկ հետո չտվեց, որն էլ երկկողմանի շահարկման թեմա դարձավ։

– Առաջին ատյանի եւ վերաքննիչ դատարանի դատավորները չերկարացրին կալանքի ժամկետը՝ ելնելով նրանից, որ այդ ժամանակաշրջանում Ռ. Քոչարյանի դիրքերն ամրապնդվում էին, կայուն էին։ Ոչ թե նախագահը կամ նրա շրջապատը ճնշումներ գործադրեցին, դրա համար կալանքը չերկարացրին, այլ դատավորները սուր հոտառություն ունեն եւ շատ են կողմնորոշվում, թե թելը որտեղ է բարակում եւ որտեղ է հաստանում։

– Մամուլից տեղեկացանք, որ տուժողները փաստաբաններ են ներգրավել՝ գործին ծանոթանալու համար, այն՝ ինչ դուք առաջարկում էիք ձեր առաջին մամուլի ասուլիսում։ Ձեր կարծիքով, ի՞նչ կտա փաստաբանների մասնակցությունը քննության ավարտից հետո եւ կարծո՞ւմ եք նախապես ներգրավելը քննությունն այլ ուղղով կտաներ։

– Եթե այն ժամանակ էի ողջունում փաստաբանների մասնակցությունը, հիմա առավել եւս ողջունելի է ինձ համար, որովհետեւ նրանք այժմ հնարավորություն ունեն ծանոթանալու գործի բոլոր նյութերին, տեսնելու ապացույցներն իրենց համակցությամբ եւ գնահատական տալու կատարված աշխատանքին։ Չեմ կասկածում, որ փաստաբաններն աչառու կգտնվեն։ Համոզված եմ, որ նրանց մոտ կստեղծվի նույն համոզմունքը, ինչպիսին որ ստեղծվել է ինձ մոտ։ Տա Աստված, որ չսխալվեմ։ Համենայն դեպս, քննությանը սկզբից մասնակցելը դրական նշանակություն կունենար, այսպիսի վիճակ, համընդհանուր անվստահություն չէր լինի։ Նրանք էլ կհամոզվեն, որ քննչական խումբն աշխատել է մի ուղղությամբ՝ անպայման ապացուցել այն, ինչն իրականում չկա։ Անմեղ մարդկանց ապօրինի ձերբակալել եւ մեղադրանք են առաջադրել, այսինքն՝ կատարել են քրեական հանցագործություն։ Ակնկալում եմ, որ կհասնենք դրան եւ միգուցե հասարակությունը կորոշի՝ պահանջել պատասխանատվության ենթարկել նրանց, ովքեր այսօր մեզ բոլորիս կանգնեցրել են դիլեմայի առաջ։ Ես իրավաբան եմ, չեմ կարող ասել՝ հնգյակի ետեւում ուժեր կայի՞ն, թե՞ ոչ։ Կամ պետք է ապացուցեին, որ իրոք որեւէ մեկը չկար, այդ դեպքում 10-ից միայն երկուսը կասեր՝ ետեւում ուժեր կային, այսօր 10-ից 9-ն է ասում։ Այս հարցի պատասխանը նախաքննությունը չտվեց, որովհետեւ զբաղված էր այլ գործով, նա լուծում էր մի հարց՝ այս հանցագործության ետեւում կանգնած է Ռոբերտ Քոչարյանի շրջապատը։ Հիշեք Ն. Հունանյանի պաշտպանի՝ Ա. Պահլավունու խոսքերը՝ հիմա նախաքննությունն աշխատում է 2–3 վարկածի վրա։ Որտեղի՞ց գիտեր, նա քննչական խմբի անդա՞մ էր. եթե գիտեր՝ ուրեմն անդամ էր։ Հիշեցնեմ նմանատիպ մեկ այլ դեպք՝ Համբարձում Գալստյանի գործով ընտրել էին մի վարկած՝ Միքայել Մանուկյանի վարկածը, որը ձախողվեց։ Դա վարկածն առաջ քաշողների եւ մշակողների ցանկությունն էր։ Նույնն արվեց այստեղ։

ԱԶԳ

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Զգաստութեան պահն է

Քրիստոնէութեան որպէս պետական կրօնի որդեգրումի 1700-ամեակի համազգային եւ պետական-եկեղեցական յիշատակութիւններու յատուկ յանձնախումբին վարիչ-քարտուղար Տ. Յովնան արք. Տէրտէրեան անցնող շաբթուան ընթացքին Երեւանի մէջ ներկայացուց երեք գլխաւոր ձեռնարկները, որոնք առանցքային նշանակութիւն պիտի ունենան Հայ եկեղեցւոյ միջազգային վարկին վերահաստատումին եւ համաքրիստոնէական եկեղեցիներու յարաբերութեանց մէջ անոր պատմական տարողութեան վերարժեւորումին:

Առաջին մեծածաւալ միջոցառումը պիտի կայանայ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարին մէջ, 2000 դեկտեմբեր 31-ին, 21-րդ դարու սեմի առաջին պահերուն. խորհրդանշական իմաստալի ժամադրութիւն մը 21-րդ դարուն եւ Հայ եկեղեցիին միջեւ:

Ապահովաբար, 1700-ամեակի ծաւալուն եւ յատուկ իմաստ ունեցող ձեռնարկներու ծրագրումներուն, կազմակերպչական աշխատանքներու զարգացումին շուրջ տեղեակ պահուած պիտի ըլլան Հայ եկեղեցւոյ բոլոր բարձրաստիճան կղերականները, հաստատութիւնները եւ ամէնէն առաջ պետութիւնն ու պետական յատուկ կառոյցները, որպէսզի համազգային իմաստ ունեցող տարեդարձային նախաձեռնութիւնները վերածուին ազգային վերածնունդի, վերազարթօնքի եւ վերյայտնութեան երեւոյթներու:

Շեղում մը այստեղ անհրաժեշտ կը զգենք, որովհետեւ յաճախ կը կըրնուի պետութեան անունը: Քրիստոնէութեան որդեգրումը որպէս պետական կրօնք, գերազանցապէս պետական եւ քաղաքական հեռահաս եւ հեռատես որոշում մըն էր, զոր առաւ Տրդատ Գ. թագաւորը, յառաջացնելով հայ ժողովուրդին փրկարար մեկուսացումը Սասանեան Պարսկաստանի ձուլիչ ազդեցութենէն եւ երաշխաւորելով հայ ժողովուրդի գոյատեւումը, անոր յաւերժացումը, ինչպէս նաեւ հայացած Արշակունի գերդաստանին իշխանութեան շարունակութիւնը Հայաստանի հողամասին վրայ, այսինքն թագաւորութեան անկախութիւնը: Կղերապետական-եկեղեցական տօնէ մը աւելի պետութիւն-եկեղեցի նախաձեռնութիւն մը պէտք է ըլլայ 1700-ամեակի նշումը. պետութիւնը պէտք է մասնակցի ազգային տօնին, ազգային փրկիչի իրաւունքով, իսկ եկեղեցին պէտք է յիշատակէ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան աթոռի պետութեան կողմէ ստեղծումին, հիմնադրութեան եւ հաստատումին 1700-ամեակը:

Կարճ շեղումէն ետք վերադառնանք մեր ցաւին, մտահոգութեան:

Վարժուած ենք հասարակական մեր կեանքին մէջ դիմագրաւելու անլրջութիւններ եւ շեղումներ: Բայց չէինք ակնկալեր որ համազգային եւ պետական մակարդակի վրայ նախաձեռնուած այսքան ծանրակշիռ եւ լուրջ միջոցառումներու շարքին մէջ շեղում մը, խոտոր աղմուկ մը, խանգարող շարժում մը յառաջանար: Եւ այս խանգարիչ շարժումը կը ծնի Անթիլիասէն, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութենէն, նոյնինքն Տ. Տ. Արամ կաթողիկոսի քաջալերութեամբը եւ օրհնութեամբը: Անհրաժե՞շտ էր խանգարել Մայր աթոռին եւ պետութեան միացեալ նախաձեռնութիւնները...

Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը այս օրերուն Իրան կը գտնուի իր (...) թեմին այցելութեան մը առիթով: Վեհափառին իրաւունքն է իր հօտին այցելել... եթէ ընդունինք որ Իրանի երէց թեմերու յափշտակութիւնը եւ անջատումը Մայր աթոռէն աչքաթող ընելը խոհեմութիւն է այս օրերուն ալ: Բայց Տ. Տ. Արամ կաթողիկոս հոն է, օգտակար այլ ձեռնարկներէն զատ հովանաւորելու եւ նախագահելու Քրիստոնէութեան պետական կրօնի հռչակման 1700-ամեակի տօնակատարութիւնները:

Իրանը փոքր գաղութ ըլլալուն եւ սփիւռքի կեդրոնը չըլլալուն պատճառով հաւանաբար, հոկտեմբեր 2000-ին, Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսը պիտի ժամանէ Խաղաղականի այս ափերը՝ սփիւռքի նորագոյն կեդրոնը, Կալիֆորնիոյ Կիլիկեան թեմի առաջնորդարանի հրաւէրով (արդեօ՞ք...), եւ հոս ալ պիտի հովանաւորէ ու նախագահէ մեծաշուքն տօնակատարութիւններուն: Կարելի չէ բացառել նոյն տիպի ձեռնարկներու կայացումը անթիլիասական այլ վայրերուն մէջ...

Ինչո՞ւ այս աճապարանքը:

Ի՞նչ կը հետապնդէ Տ. Տ. Արամ կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ այս ինքնագլուխ եւ անջատողական նախաձեռնութեամբ:

Ի՞նչ է ուզածը Անթիլիասի գահակալին:

Պետական-եկեղեցական պաշտօնական լրջութեամբ կայանալիք հանդիսութիւններուն մեկնարկը չհնչած, Տանն Կիլիկիոյ «Ամենայն հայոց» կաթողիկոսին շուտիկութիւնը ինչպէ՞ս բացատրել, եթէ ոչ մեծամտական, անջատողական եւ խանգարիչ մտածողութեամբ ու հոգեբանութեամբ:

Քրիստոնէութեան որդեգրումի խորհրդանշականօրէն իմաստալից տարեդարձը առիթներ պիտի ըլլային աթոռներու յաւելեալ մերձեցման, Մայր աթոռի գերակայութեան վերահաստատման մանաւանդ Տանն Կիլիկիոյ աթոռին կողմէ: Առաջնորդներու, եկեղեցական երկու գլուխներու միացման, համայնքներու միջեւ ստեղծուած հին խրամատներու անհետացումին, եւ ի՞նչ է որ կը տեսնենք... Անջատ յիշատակութիւններով, «մենք»-ի եւ «դուք»-ի խայտառակ վիճակ, անտեղի եւ գրեթէ մանկամիտ խայտանք առաջնահերթութիւն ձեռք բերած ըլլալու, եւ... ծափահարութիւննե՞ր: Որո՞նց կողմէ:

Սփիւռքի կարգ մը գաղութներու մէջ իրարու հարեւանութեան մէջ ունինք երկու առաջնորդարան, մին Հայոց առաջնորդարան, միւսը... Ազգային առաջնորդարան. ունինք եկեղեցական երկու կառոյցներ, մին Հայոց թեմական խորհուրդ, միւսը... Ազգային խորհուրդ. ունինք երկու եկեղեցական ժողովներ, մին Պատգամաւորական ժողով, միւսը... Ազգային ժողով. եւ դեռ վարժարաններու երկու ցանցեր, թերեւս երէք... 1956-էն ի վեր մեզի պարտադրուած բոլոր երկուութիւններուն վարժուել էինք, դժուար չէ ընկալել երկու 1700-ամեակներ... բայց ինչո՞ւ կը դժգոհինք: Չէ՞ որ ապրիլ 24-ին մեր երկու առաջնորդները նոյն եկեղեցիին խորանէն կը պատարագեն եւ կը քարոզեն... եղբայրական սիրով եւ միասնութեամբ առաջնորդուած: Այո, տարին անգամ մը... ի ցոյց մարդկանց... երեւոյթները փրկելու համար... որպէս միասնականութեան ծաղրանկար...

Սփիւռքահայ մեր ողբերգութեան պատմութիւնը սիրտ կը մաշեցնէ:

Տ. Տ. Արամ կաթողիկոսը ազգային գերագոյն ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլայ, եթէ հրահանգէ իր բոլոր առաջնորդներուն, «ազգային» առաջնորդարաններուն, «ազգային» ժողովներուն եւ այլոց, որ հրաժարին... անհամբերութենէ: Հրահանգէ իր բոլոր հետեւորդներուն, որ զսպեն իրենց անզուսպ խանդավառութիւնը եւ աշխատելու անյագ մարմաջը, սպասեն որ հայրենի պետութիւնը եւ Մայր աթոռ Ս. Էջմիածինը տան ազդանշանը 1700-ամեակի տօնակատարութեանց մեկնարկին, եւ, զէթ այս լուրջ առիթով, բոլորը հասկնան, Տ. Տ. Արամ կաթողիկոսն ալ ներառեալ, որ զգաստութեան պահը հասած է, եւ անհրաժեշտ է բոլոր աշխատանքները պատշաճեցնել Հայաստանի մէջ ծրագրուող մեծածաւալ միջոցառումներուն:

ՎԱՉԷ ՍԷՄԷՐՃԵԱՆ

«Նոր օր»

Հին պատմություն հնարավոր արդիական հնչեղությամբ

1914 թ. հուլիսի 31-ին, Առաջին աշխարհամարտի հայտարարման ճիշտ նախօրյակին, Փարիզի «Դյու կրուասան» սրճարանում սպանվեց Ժան Ժորեսը՝ համաշխարհային սոցիալիստական շարժման ռահվիրան, սոցինտերնի հիմնադիրներից մեկը, ֆրանսիական սոցիալիստական կուսակցության առաջնորդը, «Յումանիտե» թերթի ստեղծողը: Աշխատավորության շրջանում վիթխարի հեղինակության տեր այդ անձնավորությունը կատաղի ինտերնացիոնալիստ էր, մեկը արեւմտաեվրոպական խիստ սակավաթիվ քաղաքական գործիչներից, որոնք ծառանում էին համաշխարհային պատերազմի դեմ, առաջիկա մարդկային սպանդը գնահատելով իբրեւ իմպերիալիստական շահերի քողածածուկ դրսեւորման պատերազմ:

Արտակարգ հռետոր էր, հրապարակախոս, խաղաղության կրքոտ պաշտպան, եւ իր տաղանդի ողջ ուժով մերկացնում էր ֆրանսիական խոշոր բուրժուազիայի շովինիստական քաղաքականությունը, որը Գերմանիայի նկատմամբ թշնամանքը դարձրել էր թունոտ ազգայնամոլության դրոշ, շահարկելով, մասնավորապես, Էլզասի եւ Լոթարինգիայի մարզերի վերանվաճման թեման իբրեւ «հայրենասիրության» արտահայտման բարձրագույն ձեւ: Ոչ մի բանով ետ չէր մնում եւ գերմանական խոշոր բուրժուազիան իր սանձազերծած հակաֆրանսիական թունոտ արշավի մեջ:

Ժորեսը պահանջում էր, որպեսզի իրական սոցիալիստները երկու կողմում էլ հանդես գային պատերազմում իրենց կառավարությունների պարտության դիրքերում: Ինքը՝ Ժորեսը կտրականապես առարկում էր եռամյա զինծառայության օրենքի դեմ:

Դեպքից գրեթե մեկ շաբաթ առաջ Ժորեսը հանդես եկավ իր ընտրողների հավաքում: Դա իր վերջին ճառն էր, որում նա զայրույթով նշավակեց աշխարհիս մեծերի, այդ թվում Ֆրանսիայի գաղտնի դիվանագիտությունը բոլոր ժողովուրդներին վերահաս պատերազմի դեմ պայքարի կոչելով: Ֆրանսիական աջ մամուլը վիթխարի քարոզարշավ սկսեց այդ առթիվ: «Փարի միդի» թերթն, օրինակ, Ժորեսին մեղադրեց «գերմանացիներին ծախվելու» եւ «ազգային գործը» խափանելու մեջ: Բուն դեպքի օրը նա պարզապես այցելել էր արտգործնախարար Ֆերրիին: Վերջինս օգնում էր համոզել Ժորեսին, որպեսզի նա հրաժարվեր իր պացիֆիստական դիրքերից: «Մարդիկ շատ գրգռված են, նախազգուշացրել էր նախարարը: Դուք ռիսկի եք դիմում: Կարող է ամենավատը կատարվել»: Գիտե՞ր արդյոք նախարարը, թե մի քանի ժամ հետո պիտի հնչեր ճակատագրական կրակոցը: Հայտնի չէ: Ժորեսն անվեհեր պատասխանեց. «Պատերազմից ավելի վատ բան լինել չի կարող»:

Մարդասպանը՝ Ռաուլ Վիլենը, կրակոցից հետո, մայթին կանգնած, հանգիստ սպասում էր ոստիկանի հայտնվելուն: Հավանաբար, արդեն իսկ ուներ կարող ուժերի հավաստիացումը անպատժելիության մասին: Քննությունը տեւեց հինգ տարի: Այդ ընթացքում սոցիալիստական կուսակցությունը կատարել էր 180 աստիճանի շրջադարձ, կոչ արել էր պատերազմի օգտին եւ մասնակցել պատերազմ վարող կառավարությանը: Այդ ժամանակում միայն Ֆրանսիան տվեց 1,5 միլիոն զոհ եւ ունեցավ անհամար թվով խեղանդամներ: Երկրում տիրում էր «Դարավոր թշնամու» նկատմամբ տարած հաղթանակի գինարբուքը, որի կրակն անդադար բորբոքում էր ինքն իրեն «Ֆրանսիայի թիվ 1 լրտես» կոչող վարչապետ Ժորժ Կլեմանսոյի կառավարությունը: Հենց Կլեմանսոն էլ միշտ եղել էր Ժորեսի անհաշտ թշնամին:

Այս պայմաններում սկսվում է Վիլենի դատավարությունը 1919 թ. մարտի 24-ին: Կլեմանսոյի կարգադրությամբ դատավարության դահլիճի մուտքը գրեթե փակվում է հանրության առջեւ: Այն, ինչ պետք է տեղի ունենար սույն դահլիճում, պարզապես ամոթ էր ցուցադրել լայն հանրությանը: Քանի որ դատաքննությունն ընթանում էր մի կողմից մեղադրյալին անպարտ ճանաչելու, մյուս կողմից Ժորեսի նկարագիրն արմատապես փոփոխելու զուգահեռ հունով:

Ո՞րն էր սպանության իրական դրդապատճառը, ովքե՞ր էին պատվիրատուները: Բոլոր այս եւ նման հարցերը մնացին անպատասխան: Ավելին, թե նախաքննությունը, եւ թե դատավարությունը նման հարցերը պարզաբանելու նպատակ չէին հետապնդում, քանզի սպանության իսկ օրերին մամուլն աշխույժ քննարկում էր հնարավոր շարժառիթները: Առաջ քաշվեցին մի շարք վարկածներ, ըստ որոնց մարդասպանի թիկունքում կանգնած էին.

ա) ծայրահեղ աջերը, որոնք սոցիալիստների լիդերի ոչնչացումով ակնկալում էին բուն սոցիալիստական կուսակցության ոչնչացումը:

բ) «Ակսիոն Ֆրանսեզ» ծայրահեղ ազգայնամոլական կազմակերպությունը, որն էլ հենց թիրախում էր Էլզասի եւ Լոթարինգիայի վերադարձը, եւ որի թերթերն ամենօրյա վիրավորանքներ եւ լուտանքներ էին տեղում Ժորեսի հասցեին:

գ) Ցարական ոստիկանությունը, որը, ըստ որոշ սոցիալիստների պնդման, Ժորեսի սպանությամբ վերացնում էր գալիք պատերազմում Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի միջեւ դաշինքի լուրջ խոչընդոտը:

դ) Գերմանացիները, որոնք, ըստ ֆրանսիական մամուլի որոշ օրգանների, Ժորեսի վերացմամբ քաղաքացիական պատերազմ էին ակնկալում Ֆրանսիայում:

Այս վարկածներից եւ կամ զուցե ուրիշ վարկածներից ո՞րն էր ճշմարիտը: Կմնա հավիտենական գաղտնիք: Դատավարության սցենարն ուրիշ ուղղվածության էր: Դատարանը չէր արտոնում պարզելու իրականությունը: Ամեն ինչ արվում էր Վիլենին իբրեւ միայնակ անհաս ներկայացնելու համար, որը գործել էր սեփական կամքի թելադրանքով եւ սեփական նախաձեռնությամբ:

Երբ Վիլենին դասարանի սրահ բերին, նա հիշեցնում էր մի խեղճ մարդուկի: Սամուլի համար հասկացված մի տեղից ակամա հնչեց. «Պատկերացնել միայն, որ այս սինլքորը սպանել է մեծն Ժորեսին»: Իսկ դասարանի նախագահ Բուկարն առաջին իսկ օրը հուշում էր «այդ սինլքորին» վերջինիս պահվածքի կերպը:

- Ըստ էության դուք գործում էիք հայրենասիրական ողբերգման մեջ, նկատում է Բուկարը:

- Այո, պարոն նախագահ: Ես խորապես հավատացյալ մարդ եմ, եւ այնուամենայնիվ, երբ կրակում էի, ոչ մի բան չէր ծանրանում խղճի վրա: Կրկնում եմ, ես մտածում էի միայն հայրենիքի մասին:

Այսպիսով, մարդասպանը հայրենիքը փրկել էր Ժորեսի նման «դավաճանից»: Դատավարության ընթացքում կատարվածը ներկայացվեց իբրեւ «հայրենասիրական հանցագործություն»: Վկաներից մեկը հայտարարեց. «Չեմ հասկանում: Ինչո՞ւ են Վիլենի հետ վարվում այնպես, կարծես նա հանցագործ է: Եթե նա նույնիսկ սպանել է Ժորեսին, ապա նա այդ արել է հանուն Ֆրանսիայի սիրո»: Մի ուրիշ վկա, որը հենց «Ակսիոն Ֆրանսեզի» ներկայացուցիչն էր, ասաց. «Ես կարծում եմ, որ Վիլենին բանտում պահելով հայրենիքը զրկել են նրա պաշտպաններից մեկից... Կռվի դաշտում նա կարող է հերոս դառնալ»:

Դատավարությունը թիրախում էր նաեւ Ժորեսի կերպարի աղճատումը: Նրա կուսակցական ընկերները, արդարացված լինելու համար իրենց առաջնորդի մահվանից հետո կուսակցության վարքագիծը, Ժորեսին ներկայացրին ճիշտ եւ ճիշտ ֆրանսիական ծայրահեղ ռեւանշիստի կերպարով: Ասում էին, թե Վիլենը պարզապես սխալ է հասկացել Ժորեսին:

Չգիտես, թե ինչ ճանապարհով դասարահում հայտնված մի տարեց կին աղմուկով ելավ տեղից, գնաց դեպի դուռը եւ զայրույթով նետեց. «Ժորեսի երկրորդ սպանությունը: Միայն թե այս անգամ նրան յուրայիններն են սպանում»:

Ժորեսի անդավաճան գործընկեր, սոցիալիստ-ինտերնացիոնալիստ, նշանավոր գրող, հետագայում «Յումանիտեի» խմբագրապետ Պոլ Վայան-Կուտյուրիեն վրդովված բացականչեց. «Այս ամենը պարզապես ամոթալի է: Ինչո՞ւ են Ժորեսից «հայրենասիրական» պլակատ սարքում: Զզվելի բան է, որ նրան այդ աստիճան մերձեցնում են այն մարդկանց հետ, որոնք, առնվազն պարզապես, նրա դահիճներն էին»:

Դատավարության ելքը կասկած չէր հարուցում: Հեսպատերազմյան գինարբուքի մթնոլորտում ոչ ոք, նույնիսկ Ժորեսի ընտանիքի դատապաշտպաններն ու պաշտոնական մեղադրողները չհամարձակվեցին խիստ պատիժ պահանջել «հայրենիքի փրկարարի» նկատմամբ: Ամբողջովին բուրժուական խավերը ներկայացնող ատենակալները, որոնք վաղուց արդեն զզվում էին «սոցիալիստ» բառից, ձայների 11:1 հարաբերությամբ վճիռ կայացրին. «Հանցավոր չէ»: Դատական բոլոր ծախսերը դրվեցին քաղաքացիական հայցվորի, տիկին Ժորեսի վրա:

Այս տրագիկոմեդիան ունի փոքրիկ վերջաբան:

Ֆրանսիայի ժողովրդի կողմից ցուցադրաբար անգոսնված Վիլենը ստիպված հեռանում է երկրից եւ հայտնվում Իսպանիայում: Այստեղ հանրապետական հեղափոխականները 1937 թ. նրան գնդակահարում են ի կատար ածելով մեծ սոցիալիստ մտածողի մարդասպանի նկատմամբ արդար դատավճիռը:

ԿԱՐԵՆ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

Բանասիրության դոկտոր

Իրաքի նավթի պաշարներն ամենահավաստի հաշվարկումներով 70 մլրդ տոննա են եւ մինչեւ իրանա-իրաքյան պատերազմի սկիզբը նավթի արտահանումից ստանում էր 26 մլրդ դոլար եկամուտ: Եթե չլիներ ՄԱԿ-ի ԱԽ-ի 661 բանաձեւը (Իրաքի տնտեսական շրջափակումը, ասել է թե՝ նավթ արտահանելու արգելքը) ԱՄՆ-ի տնտեսությունը վերջին տասը տարիներին նման թռիչք չէր ունենա. այս երկրում գործողությունը, հնուց արեւելագետ-արաբագետ Եվգենի Պրիմակովը ջանում էր կանխել անխուսափելի առճակատումը Իրաքի եւ բազմազգ ուժերի միջեւ (գլխավորությամբ ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Քուվեյթի). Սադդամ Հուսեյնը համաձայն էր զորքերը դուրս բերել Քուվեյթից, պայմանով, որ Պարսից ծոցի ռազմավարական կարեւորագույն նշանակություն ունեցող եւ Քուվեյթին պատկանող Վարբա եւ 3 օր: Ռուսաստանն անմիջապես Վաշինգտոնից եւ Լոնդոնից ետ կանչեց իր դեսպաններին: Ռուսաստանի ազգայնական ուժերը Կրեմլին հորդորեցին անտեսել ՄԱԿ-ի ԱԽ բանաձեւը, զենք, զինամթերք մատակարարել Իրաքին: Պետդումայի միջազգային հարցերով հանձնաժողովի նախագահ Լուկինն առաջարկեց Չինաստանի, Հնդկաստանի, մի քանի արաբական երկրների համախմբումով «կոշտ եւ հավասա-

Իրաքի շրջափակման հիմնական պատճառը նավթն է

ՄԱԿ-ի ԱԽ-ում Մոսկվան կշարունակի աջակցել Բաղդադին

Նավթի գների անկումը խոչընդոտում է տնտեսական աճին: Իրաքի շրջափակումը ձեռնտու է նաեւ Ծոցի երկրներին, առաջին հերթին ՕՊԵԿ-ի (նավթ արտահանող երկրների կազմակերպություն) անդամ երկրներին. Իրաքի (նույնպես ՕՊԵԿ-ի անդամ) նավթի արտահանման քվոտան (օրական 3,14 մլն բարել մինչեւ 1990 թ.) վերաբաշխվեց կազմակերպության անդամ 12 երկրների միջեւ: Ամենաշահածը դուրս եկավ ԱՄՆ ռազմավարական դաշնակից Սաուդյան Արաբիան. եթե մինչեւ Իրաքի նկատմամբ պատժամիջոցների կիրառումն արտահանում էր օրական 5,38 մլն բարել, ապա դրանից հետո՝ 8 մլն: Պատահական չէ, որ երբ 1991 թ. սկսվեց «Փոթորիկ անապատում» գործողությունն Իրաքի դեմ, բազմազգ ուժերի կազմում արաբական երկրներից ամենամեծ թվաքանակով զորք տրամադրեց հենց Սաուդյան Արաբիան՝ 67 հազար (Եգիպտոսը՝ 30 հազար, Սիրիան՝ 20 հազար, Քուվեյթը՝ 11 հազար, Ծոցի համագործակցության խորհրդի մեջ մտնող Բահրեյնը, Օմանը, Քաթարը, ԱՄԷ-ն՝ 10 հազար, Մարոկկոն՝ 1,580): Ծոցի պատերազմում չեզոք դիրքորոշում որդեգրեցին նավթ արդյունահանող խոշորագույն երկրներից Իրանը (ՕՊԵԿ-ի անդամ) եւ նոր փլուզված ԽՍՀՄ-ը. եւ Թեհրանի, եւ Մոսկվայի համար ցանկալի չէր Իրաքի վերջնական կործանումը՝ քաղաքական նպատակներով:

Ուշագրավ են Ռուսաստան-Իրաք հարաբերությունների վերջին տասը տարիները: 1990 թ. օգոստոսի 2-ին (ԽՍՀՄ-ը դեռ չէր փլուզվել), երբ իրաքյան զորքերը ներխուժեցին Քուվեյթ, այն ժամանակ ԽՍՀՄ արտգործնախարար Էդուարդ Շեւարդնաձեն Իրկուտսկ քաղաքում բանակցում էր ԱՄՆ իր պաշտոնակից Բեյքերի հետ: Շեւարդնաձեն դատապարտեց Իրաքի ագրեսիան, նույնիսկ փորձում էր Գորբաչովին համոզել միանալու բազմազգ ուժերի ռազմական գործողություններին: Ռուս ազգայնականների ճնշման տակ Շեւարդնաձեն հրաժարական տվեց: Մինչեւ 1991 թ. հունվարի 17-ը, երբ սկսվեց «Փոթորիկ անապատում»

Բուբիան վիճելի կղզիները վերադարձվեին Իրաքին: Միջնորդությունը տապալվեց:

Մինչեւ 1993 թ. սկիզբը ռուս-իրաքյան հարաբերությունները բավական սառն էին. Ռուսաստանի ընդգծված արեւմտամետ արտգործնախարար Կոզիրեւը Կրեմլին համոզում էր հեռու մնալ Իրաքի եւ Լիբիայի հետ շփումներից: 1993 թ. հունվարին, երբ ԱՄՆ-ը ռմբահարեց Բաղդադի մերձակա շրջանները, Ռուսաստանի ԱԳՆ-ը պաշտպանեց Վաշինգտոնի քայլը: Վերջին անգամ:

Ռուս-իրաքյան հարաբերությունները նոր փուլ մտան, թեեւ դրանք երբեք չէին խզվել: Սկսվեցին երկուստեք մաքսային այցելությունները: Իրաքի շրջափակման հետեւանքով մինչեւ 1994 թ. Ռուսաստանը կորցրեց 30 մլրդ դոլար: Սակայն այստեղ խնդիրը տնտեսական չէր: Իրաքի վերջնական ջլատումը կամ քայքայումը ձեռնտու չէ Ռուսաստանին աշխարհաքաղաքական առումով: Առանց այն էլ Մերձավոր Արեւելքում մնալու համար Մոսկվան սակավ լծակներ ունի: Մոսկվային ձեռնտու չէ նաեւ Իրաքում տոտալիտար վարչակարգի փոփոխությունը: ԱՄՆ-ը փորձում է իրաքյան ընդդիմադիր ուժերի միջոցով (ռմբահարումներով հնարավոր չեղավ իշխանափոխություն անել ո՛չ Իրաքում, ո՛չ Հարավսլավիայում) տապալել Հուսեյնի վարչակարգը: Անտրամաբանական է ենթադրել, թե ԱՄՆ-ի կողմից իրականացվող իշխանափոխության արդյունքում Իրաքի նոր իշխանություններն ամերիկամետ չեն լինի:

ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի օդուժի ռմբահարումներից Իրաքի տնտեսությունը կաթվածահար եղավ: Իր 24 մլն բնակչություն ունեցող ժողովրդին սովահարությունից փրկելու նպատակով Հուսեյնը ստիպված եղավ համաձայնել ՄԱԿ-ի «Նավթ՝ սննդամթերքի դիմաց» ծրագրին: 1996 թ.-ից Իրաքը տարեկան ստանում է 3 մլրդ դոլարի սնունդ, դեղորայք՝ արտահանելով նավթ:

1998 թ. դեկտեմբերի 18-ին ԱՄՆ-ը եւ Մեծ Բրիտանիան ձեռնամուխ եղան «Աղվեսն անապատում» ռազմական գործողությանը, որը տեւեց

րակցիոն դիրքորոշում» որդեգրել ԱՄՆ-ի եւ Մեծ Բրիտանիայի նկատմամբ: Կրեմլում սկսեցին խոսակցությունները «սառը պատերազմի» մասին: Վլ. Ժիրինովսկին Վաշինգտոնի քաղաքականությունը որակեց «հանցավոր», պիկետ կազմակերպեց ԱՄՆ-ի դեսպանատան առջեւ: Խիստ ծավալերպումներով հանդես եկան Պրիմակովը, Զյուգանովը, Իգոր Սերգեեւը, որը հետաձգեց Բրյուսել՝ ՆԱՏՕ-ի շտաբ-կայան այցը:

Իմաստ ունի՞ Իրաքի հետ սերտ համագործակցությամբ հակադրվել ԱՄՆ-ին եւ Մեծ Բրիտանիային: Մոսկվայի նոր իշխանությունները գտնում են՝ այո: Մի քանի պատճառներով. Ռուսաստանն Իրաքին շրջափակումից դուրս բերելու պարագայում հնարավորություն կունենա ետ ստանալ ԽՍՀՄ ժամանակներից կուտակված միլիարդավոր դոլարներ պարտքը, Ռուսաստանը կշարունակի զենք վաճառել Բաղդադին, կհամագործակցի տնտեսական մի շարք ոլորտներում: Բացի այդ, ինչպես նշեցինք, Իրաքը Ռուսաստանի համար ունի աշխարհաքաղաքական նշանակություն: Նախագահ Պուտինը, որ երեկ ընդունեց պաշտոնական այցով Մոսկվա ժամանած փոխվարչապետ Ազիզին, ասել է. «Մենք կշարունակենք ՄԱԿ-ում աջակցել Իրաքին»: Բաղդադում լույս տեսնող «Իրաք դեյլի» օրաթերթը գրում է. «Ազիզին ընդունել են ամենաբարձր մակարդակով՝ Պուտին, Կասյանով, Ստրոեւ, Սելեզնյով, Ժիրինովսկի, Իվանով: Մինչ այդ Ազիզը բազմիցս եղել էր Մոսկվայում, բայց ոչ պաշտոնական, չէր հանդիպել նախկին նախագահ Ելցինին»: Թերթը Պուտինին է փոխանցել Հուսեյնի ուղերձը:

ԱՄՆ պետդեպարտամենտը զայրույթով է ընդունել Ազիզի այցը, հայտարարելով, թե ՄԱԿ-ի ԱԽ անդամը չպետք է ընդուներ Իրաքի պաշտոնական ներկայացուցչին: Իսկ նախօրեին Լոնդոնի մարդու իրավունքների կենտրոնը տարածել է Իրաքի բարձրաստիճան 7 պաշտոնյաների անունները, որոնք համարվում են պատերազմի հանցագործներ, այդ թվում՝ Թ. Ազիզի:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Մինչեւ 2005 թ. ինտերնետը հասանելի կլինի բոլորին

ՄԱԿ-ի գրասենյակից «Ասոշիեյտեդ պրես» գործակալության լրատվության հիման վրա, «Սայփրս Ուիքլի» շաբաթաթերթը հաղորդում է, որ հունիսի վերջին միջազգային կազմակերպության կենտրոնական գրասենյակում հավաքված մասնագետները եկել են այն եզրակացության, որ մինչեւ 2005 թվականը ինտերնետը պետք է հասանելի լինի բոլորին: Այդ նպատակի համար նրանք կոչ են արել միջազգային հասարակայնությանը քաղաքական եւ ֆինանսական աջակցություն ցուցաբերել:

«Դա մեր պարտքն է, եւ մենք համոզված ենք, որ լիովին հնարավոր է իրականացնել դա», ասել է զեկուցողներից մեկը՝ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիայի խորհրդական Չակ Լանքեստերը, ավելացնելով, որ Սահարայի կենտրոնում գյուղացին պետք է այդ հնարավորությունն ունենա, նույնիսկ, եթե դրանից օգտվելու համար ստիպված լինի կես օր ոտքով ճանապարհ կտրել:

Խորհրդակցության մասնակիցները, որոնց թվում եղել են նախարարներ Աֆրիկայից, Ասիայից, Արեւելյան Եվրոպայից եւ ներկայացուցիչներ զարգացած աշխարհից, նշել են հատկապես, որ «թվային տարածությունը» արագորեն մեծանում է, այսպես կոչված, հարուստ եւ աղքատ երկրների միջեւ:

Ներկայիս աշխարհի բնակչության հազիվ հինգ տոկոսն է օգտվում էլեկտրոնային առեւտրի հնարավորություններից եւ դրանից բխող միլիարդավոր դոլարների շահույթից:

Մասնագետները, որոնց հրավիրել էին գործողության ծրագիր ներկայացնելու, առաջարկեցին աշխատանքային խումբ ստեղծել՝ համատեղելու միջազգային կազմակերպությունների, մասնավոր սեկտորի եւ այլ հիմնարկությունների ջանքերը: Նրանք կոչ են արել կառավարություններին, միջազգային կազմակերպություններին եւ հիմնարկություններին նվիրաբերել 500 միլիոն դոլար ընդհանուր նպատակի համար, ավելացնելով, որ մասնավոր սեկտորն էլ իր հերթին պետք է պարտավորվի նվիրաբերել նույնքան գումար:

Հ. Օ.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Օլիգարխների ոսկը» Ռուսաստանում շարունակվում է

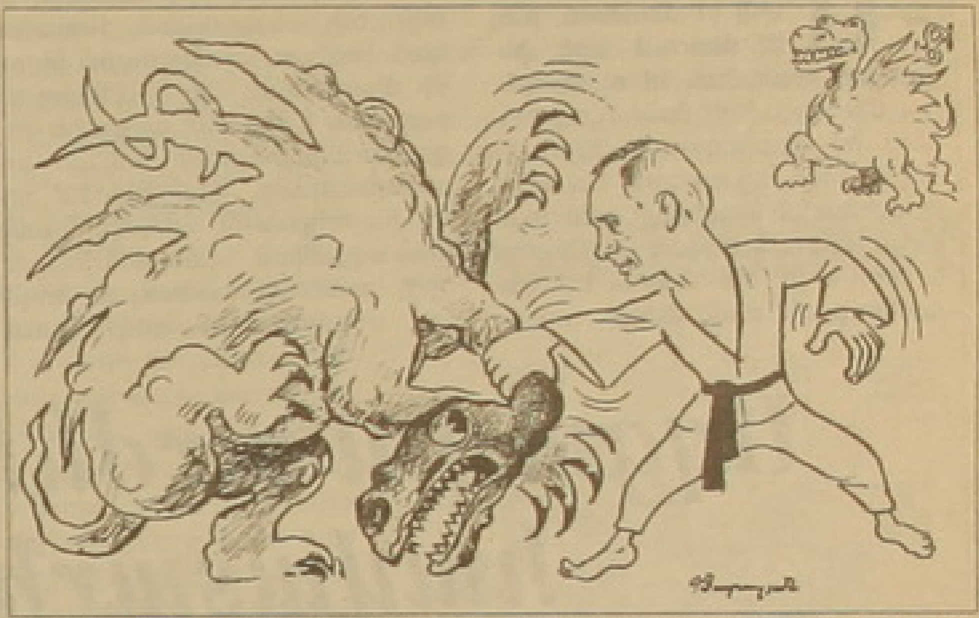

Դեռ 2 տարի առաջ Ռուսաստանում ամենազոր էին մի բուռ օլիգարխներ, որոնց նաեւ անվանում են նոր բոյարներ: Որոշ տվյալներով, այսօր էլ նրանց է պատկանում երկրի հարստությունների կեսը: 1996 թ. օլիգարխներն ապահովեցին Բորիս Ելցինի վերընտրությունը՝ այդ նպատակով ծախսելով հարյուր միլիոնավոր դոլարներ:

Բայց վերջին շաբաթներին ամպեր են կուտակվել նրանց գլխավերեւում: Օլիգարխներից ոմանք հարկային ոստիկանության կամ դատախազության հետաքննությունների թիրախն են դարձել: Մի քանիսին մեղադրում են հարկային զեղծարարության մեջ: Վլադիմիր Գուսինսկու մեղքը համարվում է «անազնիվ սեփականաշնորհումը»: «Մեդիա-մոստ» բանկի սեփականատիրոջը մի քանի օր բանտում պահեցին: Վլադիմիր Պոտանինի «Ինտերռոս» ընկերությունը վերահսկում է աշխարհում նիկելագործական խոշորագույն արտադրությունը՝ «Նորիլսկ-Նիկելը»: ՌԴ դատախազությունը նրանից 140 մլն դոլար «փոխհատուցում» է պահանջում անցյալում կոմբինատի էժան սեփականաշնորհման դիմաց: Ռուսաստանում սեփականաշնորհումների գաղափարախոս, Ելցինի խորհրդական, ռուսական էներգահամակարգի սեփականատեր Անատոլի Չուբայսը նույնպես հոգսեր ունի: Հարկային ոստիկանությունն անհանգստացնում է նաեւ «ԼՈՒԿօյլ» նավթային ընկերության տնօրեն Վագիֆ Ալեքպերովին: Մինչդեռ վերջերս Ալեքպերովը «Ռուսաստանի լավագույն հարկատու» մրցանակ էր ստացել:

Նախագահ Պուտինի վերջին քայլերն ընդհանուր առմամբ դրվատանքի են արժանանում, քանզի օլիգարխիան Ռուսաստանում դարձել է Ելցինյան ժամանակաշրջանի խորհրդանիշը, երբ քաղաքական, տնտեսական, ֆինանսական բոլոր հարցերը լուծվում էին կուլիսների ետեւում, հաճախ՝ կաշառքներով: Պուտինն իր նախագահական ընտրարշավի ընթացքում արդեն խոստացել էր թուլացնել օլիգարխների ազդեցությունը:

Սակայն ֆինանսների աշխարհում Պուտինի քայլերը միանշանակ չեն գնահատվում: Այսպես, Բրունսվիկ-Վարբուրգի (Գերմանիա) գործարար բանկի փորձագետ Դենիս Ռոդիոնովը նշում է, որ Պուտինը ծավալել է «ընտրովի» պայքար, քանի որ մի շարք «սուվերային կարդինալների» դեմ ոչինչ չի ձեռնարկվում: Օրինակ, Կրեմլում ամենամեծ ազդեցությունն ունեցող ֆինանսիստ Ռոման Աբրամովիչը բնավ չի կորցրել իր իշխանությունը:

«Լոգովազի» նախագահ Բորիս Բերեզովսկին՝ «Կրեմլի կնքահայրը», օրերս վայր դրեց պատգամավորական լիազորությունները, որոնք ապահովում էին նրա անձեռնմխելիությունը: Բերեզովսկին պնդում է, թե օլիգարխներին նեղելով՝ Պուտինը փորձում է ամրապնդել սեփական իշխանությունը: Նույն տեսակետն են արտահայտում նաեւ որոշ դիտորդներ: «Պուեն» շաբաթաթերթը գրում է, որ Պուտինի քայլերը նրան թույլ են տալիս տիրել երկրի տնտեսական ոլորտին: Իսկ շրջանային ղեկավարների առանձնաշնորհները սահմանափակելով՝ նա ամրապնդում է իր վարչական իշխանությունը: Բայց Պուտինը կարող է զրկվել որոշ ազդեցիկ գործիչների աջակցությունից: Օրինակ, Բերեզովսկին արդեն որոշել է օժանդակել հակապուտինյան «կառուցողական» ընդդիմության ստեղծմանը:

Պ. Ռ.

ԱՎՍՏՐԻԱ

Հայդերի հայտարարությունը զայրացրեց ավստրիացիներին

Ավստրիայում մեծ աղմուկ բարձրացավ այն բանից հետո, երբ ծայրահեղ աջերի ղեկավար Յորգ Հայդերը հուլիսի 24-ին երկրի լրատվամիջոցներով հայտարարեց, թե Ֆրանսիան ֆաշիստական քաղաքականություն է վարում: Մինչ Ավստրիան փորձում է դուրս գալ Եվրամիությունում իր դիվանագիտական մեկուսացումից, Հայդերը պնդում է, թե Ֆրանսիան, օգտվելով իր 6-ամսյա նախագահական ժամկետից, ջանում է իր տեսակետները պարտադրել Եվրամիության երկրներին: «Դա սխալ զարգացման սկիզբն է եւ հիշեցնում է գերմանական ու իտալական ֆաշիզմը», հայտարարում է Հայդերը:

Նրա այդ հայտարարությունն Ավստրիայի խորհրդարանում հարուցեց ընդդիմության, ինչպես նաեւ կառավարությունում ծայրահեղ աջերի դաշնակից պահպանողականների զայրույթը: «Կանաչների» ղեկավար Ալեքսանդր վան դեր Բելենը հայտարարեց. «Ամեն անգամ, երբ Ավստրիայի նկատմամբ սահմանված պատժամիջոցները վերացնելու հույս է հայտնվում, Հայդերը ծեծով խփում է սեղանին եւ կրակի վրա յուղ լցնում՝ վիրավորելով մարդկանց»: Խորհրդարանում սոցիալիստների խմբի ղեկավար Պետեր Կոստելկան կանցլեր Վոլֆգանգ Շյուսելից

պահանջեց «վերջ դնել Յորգ Հայդերի հակաեվրոպական վտանգավոր գործողություններին»: Պահպանողականների կուսակցության գլխավոր քարտուղար Մարիա Ռաուխ Կալատը Հայդերի հրահրիչ խոսքերին ի պատասխան ասաց, թե նա «արդարացում չունի»: «Մոնդ» թերթն այս առիթով գրում է, որ հունվարին Հայդերն արդեն թունոտ հարձակումներ էր գործել Ֆրանսիայի եւ Բելգիայի դեմ, որոնք Ավստրիայի կառավարության կազմում նրա կուսակցության ընդգրկումից հետո առաջարկել էին Եվրամիության պատժամիջոցների ձեռնարկումն այդ երկրի նկատմամբ:

Պ. Ռ.

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Ամենից շատ ինչի՞ մասին ես մտածում, ի՞նչ ես մտորում, երբ, իսկապես, ժամանակ ես ունենում:

– Մեր ժողովրդի մտահոգությունները իմ մտահոգություններն են: Հայ ժողովուրդը որդեգրել է տիեզերքի ամենավեհ նպատակը՝ անմահության, հարատեւության խորհուրդը եւ որին ձգտել ենք: Ձգտում ենք կատարելության, բայց մարդը կատարյալ կարող է լինել, երբ նա իր արարը ծառայեցնում է իր ընտանիքին, իր ազգին, ընդհանրապես մարդկությանը: Ես երբեք սնապարծությամբ չեմ տառապել, բայց գտնում եմ, որ մենք հայերս, մեծագույն ընդունակություններով օժտված, բարձր կարգի ժողովուրդ ենք: Ունենք բնածին շատ լավ, արժեքավոր, բայց եւ ձեռքբերովի վատ հատկանիշներ, եւ պետք է հրաժարվենք դրանցից, թույլ չտալով, որ մեր թշնամիները օգուտ քաղեն դրանից: Բայց տեսնում ենք, որ օգտվելով մեր որոշ տգետ, ազգային ինքնագիտակցությունից զուրկ, ընչաքաղց, դավաճան զավակների եսասիրական, շահամոլ նկրտումներից, փորձում են մեր վզին փաթաթել զանազան պայմանագրեր, պարտադրել իրենց կամքը, վատ պայմաններ ստեղծել, որ մենք չաճենք, մեր ձեռքերով մեր ծառերը կտրտենք: Այսպես երկիրն ապրել չի կարող: Մենք պետք է հրաժարվենք այդ ամենից եւ մտածենք մեր ազգի, մեր պետականության ամրապնդման մասին: Ցավում եմ, բայց Հայաստանում տիրում է անօրինականություն: Այն օրենքները, որոնք ստեղծվում են, կապ չունեն մեր իրականության, գիտության, առավել եւս մեր մշակույթի հետ: Բնությունը, որ բնություն է, իր օրենքներով է գործում: Երկիր մոլորակը, ողջ տիեզերքը կատարյալ է եւ ամեն ինչ այնտեղ ներդաշնակ է: Մարդուն տրված է այսօր կամքի ազատություն, եւ փոխանակ այդ կամքով ներդաշնակ գործելու, փորձում է հակադրվել: Ցավալի է:

– Իսկ երբ ձեզ «այցելում» են այդպիսի մտահոգ մտքեր, երբեւէ մտածո՞ւմ ես թողնել-հեռանալ այստեղից: Եվ առհասարակ, ինչպե՞ս ես վերաբերվում ժամանակի մեր ամենամեծ դարդին՝ արտագաղթին, առավել եւս իրենց հայրենիքը լքող արվեստագետներին:

– Երբեք մտքովս չի անցել թողնել Հայաստանը: Իսկ գնացողների այդ արարքի մեջ վատ դասալիքություն եմ տեսնում: Այո, վատ դասալիքության հետեւանք է արտագաղթը: Բայց ուր էլ գնա, որտեղ էլ լինի հայ զավակը, ազգանունը փոխի-չփոխի, էլի հայ է մնալու: Օրինակ, բալի ծառը չի կարող վեր կենա, ասի, ես այսուհետեւ ծիրանի ծառ եմ, չի կարող: Յուրաքանչյուր ազգի հարատեւության գաղտնագրերը նրա ողնուղեղի, արյան մեջ են:

Մեր փրկության ելքը հայրենիքի եւ սփյուռքի տնտեսական, քաղաքական, հոգեւոր, մշակութային ներուժի միավորման մեջ է: Ամենից առաջ պետք է մշակենք ազգային գաղափարախոսություն հայեցի հոգեբանությամբ, համախմբենք բոլոր հայորդիներին, անկախ նրանց կուսակցական պատկանելությունից, կատարենք նյութական, հոգեւոր, մշակութային գույքագրում, պահպանենք մեր հոգեւոր ազգային, մշակութային սահմանները: Ազգային տարածքի գաղափարը պարտադիր պետք է լինի նույնիսկ մուրացկանի համար: Առաջնորդվելով համամարդկային չափանիշներով, պետք է պահպանենք մեր ազգային էթնոմշակութային տարածքները: Մենք մաքուր պետք է պահենք մեր երեսը: Թերթերի էջերը, ողջ տեղեկատվական դաշտը լցնենք այդ գաղափարներով: Հայկական ռադիոն, հեռուստատեսությունն ամեն օր պետք է հնչեցնեն-հաղորդեն մեր ազգային լավագույն նմուշները, եւ ոչ թե ձեւախեղումների տանող ցածրարժեքը, անճաշակը: Ժողովրդավարության անունից չպետք է գործել ժողովրդի դեմ: Եվ ազատությունն այն չէ, որ մարդն ինչ ուզի անի, այլ այն, որ մարդուն չստիպեն անի այն, ինչ ինքը չի ուզում:

– Պրն Ավագյան, ի՞նչ կարծիք ունեք ժամանակակից պոեզիայի, գեղանկարչության եւ ընդհանրապես մշակույթի մասին:

– Այսօրվա նյութապաշտական ծայրահեղ դրսեւորումների եւ հանապազորյա հացի փնտրտուքների պայմաններում ստեղծվող-արարվողը շատ բարձր եմ գնահատում: Լավ պոետներ կան: Առհասարակ հայ պոետական հունձքը միշտ առատ է եղել: Նկարիչներ նույնպես ունենք: Մշակութային կյանքը քթքթում է, թեեւ օտարները չեն ուզում դա նկատել:

– Եվ ներկա մշակութային «անցուդարձում», անշուշտ, իր տեղն ու դերն ունի նաեւ ձեր գլխավորած մշակութային ֆոնդը, որը բավականին աշխույժ առօրյայով է ապրում:

– Ֆոնդի մասին երկար կարելի է խոսել: Դա թողնենք մեկ ուրիշ անգամվա: Ուղղակի ասեմ, որ թեեւ ֆինանսական առկա դժվարություններին, մենք աշխատում ենք: Ֆոնդի շուրջը համախմբված են անվանի, տաղանդավոր եւ չվարկաբեկված մարդիկ, ովքեր իրենց պարտքն են համարում ֆոնդի միջոցով ստեղծել բարոյահոգեբանական բարձր մթնոլորտ-միջավայր, որպեսզի կարողանանք նպաստել բարձիթողի արված, անպարտելիության մատնված հարցերի լուծմանը, օգնենք արվեստագետներին, նոր անուններ հայտնաբերենք, գնահատենք, պահպանենք եւ զարգացնենք մեր մշակութային արժեքները: Այսպես, պարբերաբար կազմակերպում ենք գիտամշակութային միջոցառումներ, ստեղծագործական հավաքներ, ցուցահանդեսներ, արարողություններ, գրքերի քննարկումներ եւ այլն: Իսկ ծրագրերը դեռ շատ-շատ են եւ նպատակաուղղված են մեկ գերխնդրի՝ օգնել մեր դեռ չկայացող պետականությանը ոտքի կանգնելու:

– Ասել է թե՝ հավատում ես մեր երկրի ապագային:

– Իհարկե: Անպայման:

– Երբ դու մի պահ ուզեիր ներկա երջանիկներին ասել, որ դու ավելի երջանիկ արվեստագետ ես, ինչպե՞ս կասեիր:

– Այն, որ բախտ եմ ունեցել ստեղծագործել ստալինյան ձնհալից հետո, եւ ես դա համարում եմ լավագույն ժամանակը եւ բախտ եմ ունեցել շփվելու ոչ միայն հայ, այլեւ այլազգի մեծերի հետ, ընկերը լինելու ամենասովորական պոետից մինչեւ համաշխարհային մեծություններ Արսենի Տարկովսկու, Էդուարդաս Մեժելայտիսի, Միխայիլ Դուդինի, Իվան Դրաչի, Ալեն Բոսկեի հետ: Ինձ վիճակված էր կապեր, հարաբերություններ ունենալ Պարույր Սեւակի, Համո Սահյանի, Վահագն Դավթյանի, Հովհաննես Շիրազի հետ:

– Ի՞նչ կցանկանայիք, որ, ասենք, հենց վաղն իրականանար:

– Որ աշխարհի ականջները չփակվեն մեր դեմ, որ մարդկանց մեջ իրար նկատմամբ ավելի շատ սեր սերմանվեր, որ միշտ բարոյական բարձր չափանիշներով ապրած մեր հայերը փողի, նյութական շահի համար չդառնան անաստված, բոլոր հայ մարդիկ մնան բարության, խղճի, արդարության տարածքներում, ինչն ամենաշատն եմ սիրել: Իմ սերը, հավատը, նվիրումը Հայաստանում եւ աշխարհով մեկ սփռված բոլոր հայորդիներին:

– Իսկ անձնական առումո՞վ:

– Մի միտք ունեմ՝ ալբոմ հրատարակել:

ԱՐԵՒԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

Ազգային արժեքների հավասարին

Արեւշատ Ավագյանը 60 տարեկան է

...Ճամփաբաժան չի եղել ստեղծագործականի եւ ոչ ստեղծագործականի միջեւ: Իր խոսքերով՝ հորինել-նկարել-երգել է մինչեւ դպրոց հաճախելը, ներշնչված իր նախահայրենիքի՝ իր հոր հայրենիք Մոկաց աշխարհի մասին լսածով, ապա ծննդավայր Աշտարակում ապրածով: Այդ ժամանակ էլ, հիմա էլ, միշտ... Ներշնչված է. «Մի տերեւ էլ շարժվում է, շունչ եմ տեսնում-զգում: Հենց որ ծովն եմ հիշում, ձկան թռիչքն եմ հիշում...»: Սա էլ է իր խոսքը: Իսկ նրա արվեստով հիացած շատերից մեկը՝ Թորոս Թորանյանը գրել է. «Առասպել չունի Արեւշատ Ավագյանի արվեստանոցը: Ունի երկինք, ունի աստղեր եւ ունի դեպի երկինք բարձրացող գաղտնի ճամփաներ, որոնք կը բացվին մեր առջեւ Արեւշատին արեւային ճառագայթ-բանալիներով»: Բանաստեղծ Արեւշատ Ավագյանի բանալիներից մեկով բացվածը ինքնաբուխ, մեծ հոգու տեր անհատի ստեղծած, արտահայտած պոետական աշխարհն է 15 գրքերով, դեռ չհրատարակված բանաստեղծություններով, մյուսը՝ հուզական, լույսի, գույնի, գծի ներդաշնակ ձեւակերպմամբ ֆանտաստիկ եւ որ զարմանալի է՝ դարձյալ բանաստեղծական նկարչական աշխարհը: Գրքերից երեքը թարգմանվել են այլ լեզուներով, իսկ գեղանկարչական եւ գրաֆիկական աշխատանքներն անհատական ցուցահանդեսներով ցուցադրվել են Երեւանում, Մոսկվայում, Կիեւում, Վիլնյուսում, Կաունասում, Պանեւեժիսում, Լոս Անջելեսում, Բոստոնում: Ստեղծագործական աշխատանքին զուգահեռ վերջին տարիներին նա ղեկավարում է ՀՀ մշակույթի ֆոնդի աշխատանքները: Ստորեւ՝ նրա հետ մեր հարցազրույցը:

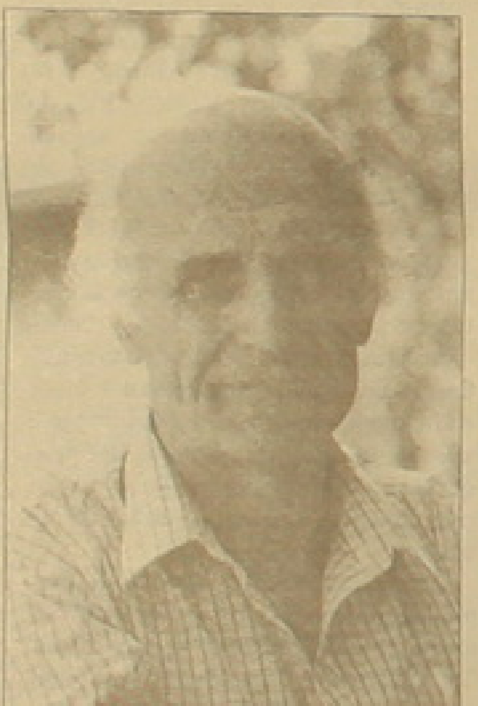

Ճանաչողության ընթացքը

Րաֆֆի Ադալյանի ցուցահանդեսի առթիվ

Ութամյա ընդմիջումից հետո մենք կրկին հանդիպեցինք Րաֆֆի Ադալյանի արվեստին, արվեստ, որ սկիզբ է առնում 60-ական թվականներից: Այն առանձնանում էր ակադեմիական կանոններից զերծ մեծ ազատությամբ, բայց միշտ ուներ կենդանի եւ ուժեղ զգացմունքայնություն, աշխարհընկալման դրամատիզմ, ինչ էլ նա նկարելու լիներ՝ բնանկար, նատյուրմորտ, վերացական կոմպոզիցիա, գեղանկարչական ռելիեֆներ ու կոլաժներ:

Իր վերջին գործերում Րաֆֆի Ադալյանը հրաժարվում է կերպարանկարչական մոտեցումից, պատմողական հնարքներից, այստեղ նկարչի մտքերն արձագանքում են մարդկային բնության ու հասարակության խելահեղ դրսեւորումներին:

Այս ցուցահանդեսից ետ նայենք եւ հիշենք նրա «1915 թվական» միագույն, մեծադիր ռելիեֆանկարչական կոմպոզիցիան, որը շատերի հիշողության մեջ մնացել է նկարի մակերեսին բոլորաշարված մանկական մաշված կոշիկներով, որոնք խորհրդանշում են հայերիս 20-րդ դարի ողբերգական սկիզբը: Րաֆֆի Ադալյանը չէր նկարում, այլ կառուցում էր իր աշխատանքները ոչ մաս առ մաս, այլ իբրեւ ամբողջականություն՝ դրանում ներմուծելով նշանային առարկաներ ու մանրամասներ, ամենից վեր դասելով ստեղծագործական անկեղծ ու անկանխակալ պոռթկումները:

Այժմ նրա արվեստը, թվում է, քիչ է առնչվում դասական ու ազգային կայունացած ավանդներին եւ ներքին ձգտում ունի արձագանքելու Ամերիկայի համար ավանդական գեղարվեստական մտածողությանը, որն իր կեցության ամբողջ ուժով փլվում է մեր սիստեմից մեկնած ամեն մարդու վրա, նրան պատճառելով անհավասարակշիռ հիացմունք եւ ընկճվածություն: Այդ նոր բացահայտված աշխարհը ժամանակ առ ժամանակ դատարկ է թվում, երբեմն էլ՝ գերլեցուն, նրա ուրբանիզացիան ոչ մի ընդհանրություն չունի մեզ հետ, թվում է տնաքույս, իսկ քաղաքակրթությունն ու հիանալի կառուցված աշխարհը կարծես ոչ թե երջանկություն, այլ դժոխք լինեն, հեռու ընդհանուր նշանակության միջին արժեքայնությունից: Ամերիկան մարդու ձեռքով ստեղծված առանձնահատուկ գեղեցկության երկիր է, սակայն այնտեղ պակասում է մարդկային հարաբերությունների գեղեցկությունն ու ջերմությունը: Ահա այստեղ արվեստագետին տիրում է իր ունակությունները «կորցնելու» շարժումը, նա հայտնվում է տանջալից որոնումների ու մտածումների մեջ՝ ո՞րն է իր տեղը ներկայիս Ամերիկայում, որի խնդիրներն այժմ առնչվում են եւ իրեն: Սա հեշտ փորձություն չէ, քանի որ մեր հոգեւոր տոհմաբանությունը միանգամայն այլ բնույթ ունի:

Րաֆֆի Ադալյանը ներկայացրել է Ամերիկայում ստեղծած 22 կտավ: Մեր առջեւ բացվում է ուրիշ քաղաքակրթության ճանաչման տակավին անավարտ դժվարին ընթացքը: Սա նկարչի յուրահատուկ գեղանկարչական խոստովանանքն է, որը փորձում է մեզ ինչ-որ կարեւոր խոսք ասել, արտահայտել իր գիտակցության խորքային շերտերը: Բարեբախտաբար Րաֆֆի Ադալյանը Հայաստանում ապրած տասնամյակներում ինքնորոշվել էր որպես 20-րդ դարի արվեստի կարեւորագույն միտումներից մեկի կողմնակից՝ իրականությունն արտացոլել սուբյեկտիվ հայեցողությամբ, մի տենդենց, որ լայն տարածում ունի եւ Ամերիկայում: 20-րդ դարի ամերիկյան կերպարվեստի դասական Պոլակի հայտնագործումները 60-ական թվականներին ազդեցին հայ մի շարք երիտասարդ նկարիչների վրա: Դիտելով Րաֆֆի Ադալյանի կտավները, մենք անմիջապես զգում ենք նրա կյանքում տեղի ունեցող կարեւոր կենսագրական իրադարձությունը: Մեր առջեւ նկարչի հոգեվիճակն է՝ անպատրաստ այս պահելի կյանքի ճնշումից: Նա փորձում է շտափել այն կետը, որին մարդը հենվում է առանց վնասելու իր իսկ ստեղծած համակողմանի կարգուկանոնությունը:

Ցուցադրվող աշխատանքներն ընկալվում են նոր կյանքի կոնտեքստում: Այս նկարներով շրջապատված հանդիսատեսն ազատագրված է դրանցում ազգային յուրահատկություն փնտրելու գայթակղությունից, սակայն հայ ազգային անհատականության ներկայությունն այստեղ անվիճելի է: Բոլոր աշխատանքների սյուժեն ուժգնորեն կազմակերպված կոմպոզիցիաների ֆոնին դրոշմված հոգեւոր խռովքի պահն է, որը մարմնավորում է այս աշխարհի օրգանապես միասնական մոնումենտալությունն ու շարժընթացը: Քանի որ հեղինակը հեռանում է ուղղագիծ պատմողականությունից, նրա աշխատանքները շարժման մեջ են դնում մարդկային երեւակայությունը, որով ընթերցվում է հեղինակի աշխարհընկալման դրամատիզմը: Մեծադիր, անհարթ, կոպիտ կտավներին նկարիչն ակրիլային եւ կենցաղային ներկերով պատկերում է եռացող, գեթե պես սրընթաց տարածություններ, որոնցում ավարտված, սահմանագծված ձեւեր գրեթե չկան: Նկարիչը միմյանց է հարաբերում սեւը, սպիտակը, կարմիրը, դեղինն առանց կիսատոների: Նա դիմում է հոսքագծի, թծի, կարողի, ցայտուկի հնարքներին, որոնք իրականանում են անսպասելի ու ընդարձակ վրձնաշարժումով, յուրաքանչյուր վրձնահարված ասես հարված լինի: Այդ անձեւ միջավայրում այլեւս չկան նախ-

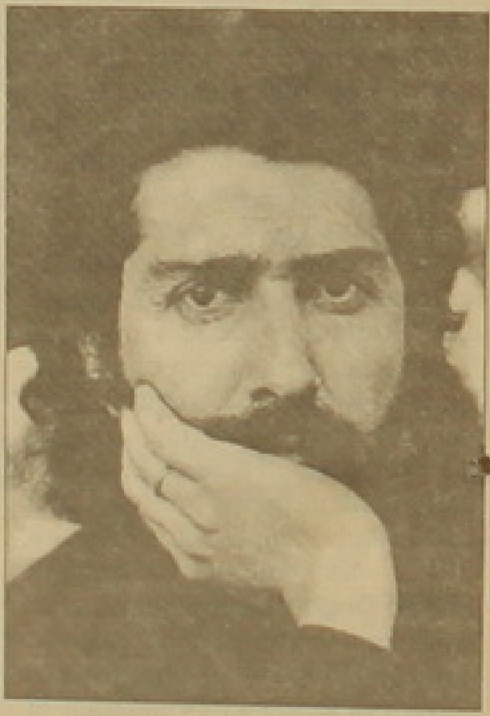

կինում նկարչին բնորոշ բարդ ծռվածքների ու ռիթմի տարրերը: Մնացել են ուղղագիծ, պարզ ձեւեր՝ միաժամանակ աջ ու ձախ ուղղված սլաքների, սեւ-սպիտակ խաչերի, պատառոտված սրտի ստվերի խորհրդանիշների ընդգրկումով: Ահա ալեկոծվող կտավի վրայով ձգվում է անվադողի ուղիղ հետագիծը: Այս չափազանց երկրաչափականացված ձեւակառուցվածքներում կա պարզմիտ հանդգնություն եւ բողոք, որոնք անմիջականորեն առնչված են այդ երկրի կյանքին, հատկապես՝ հայերի: Նշանի ամբողջովին իրական խորհրդանիշն է ընթերցվում հսկայական կտավի վրա՝ Ամերիկայի աստղազարդ դրոշը՝ մասամբ ծածկված թուրքական կիսալուսինը պատկերող լաթով, որը հարաբերում է արեւի սկավառակին՝ նրա խավարման ժամանակ: Սրանք նշանների ու խորհրդանիշների դատարկ համակցություններ չեն, իմաստ ունեն, հզոր ողբերգական ենթատեքստ, որը ներկա է Րաֆֆի Ադալյանի եւ ուրիշ նկարներում: Ի՞նչ անել այդ աշխարհում, որը լոկ ստեղծել է տրամաբանորեն կառուցված տնտեսություն, քաղաքականություն եւ աշխատանք: Եվ այդ պահին բավական է մեկ շարժում՝ կոպտորեն պատռել կտավը: Այս գործողության հասուն ազդեցիկությունը վայրկենապես փլուզում է այդ երկրի երջանկության գայթակղիչ պատրանքը եւ բացահայտում նրա հակապոետիկ էությունը:

«Ծանոթություն Ամերիկայի հետ», այսպես կարելի է անվանել նկարչի ցուցահանդեսի թեման: Նա իրեն չդավաճանեց: Նա շարունակում է ցանկացած տպավորությունը ընկալել ռիթմիկ, որը պայմանավորված է նախ եւ առաջ նրա աչքի ու լսողության օրինակելի դաստիարակությամբ (չէ՞ որ Րաֆֆի Ադալյանը նաեւ պրոֆեսիոնալ ջութակահար է) եւ երկրորդ՝ ամերիկյան կյանքի կերպն ունի չափազանց ակտիվ ռիթմականություն: Նկարչի հուզական խառնվածքը մեզ հնարավորություն է տալիս թափանցելու նրա հոգեկան իրարանցման մեջ եւ զգալու անդրօվկիանոսյան կյանքի մասշտաբը:

ՄԱՐԻՆԱ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

ԱԶԳ

Մարզական

Ո՞ր թիմում կխաղա Ռոբերտո Բաջոն

Իտալական ֆուտբոլի ամենավառ աստղերից մեկը՝ Ռոբերտո Բաջոն, սպասման մեջ է: Միլանի «Ինտերի» ղեկավարները պետք է որոշեն 33-ամյա ֆուտբոլիստին թողնել թիմո՞ւմ, թե՞... Բաջոյին իրենց մոտ են հրավիրում իտալական «Ռեջինան», «Ուդինեզեն», թուրքական «Բեշիքթաշը»: Ֆուտբոլիստը մերժել է վերջին տարբերակը, ասելով, որ մարզական կարիերան ավարտել ցանկանում է հայրենիքում:

Բաջոն այլ հույսեր էլ է փայփայում: Նա երազում է կրկին ընդգրկվել իր երկրի հավաքականի կազմում եւ մասնակցել 2002 թ. աշխարհի առաջնությանը: Վերջերս Իտալիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ է նշանակվել Ջովանի Տրապատոնին, որը համակրանքով է վերաբերվում Բաջոյին: Այնպես որ, կարելի է հուսալ:

Վերադարձավ Ֆրանսիա

Անցյալ մրցաշրջանը շատ անհաջող էր երիտասարդ ֆրանսիացի Նիկոլա Անելկայի համար: Լոնդոնի «Արսենալից» տեղափոխվելով Մադրիդի «Ռեալ», նա փաստորեն չկարողացավ իրեն դրսեւորել: Եվ ահա այժմ նա տեղափոխվում է ֆրանսիական «Պարի Սեն Ժերմեն»: ՊՍԺ-ն 21-ամյա ֆուտբոլիստի համար «Ռեալին» 32,3 մլն դոլար է վճարել: Անելկայի հետ պայմանագիրը կնքվել է 6 տարով: Նիկոլան հայտարարել է, որ «Ռեալում» իր անհաջողությունների գլխավոր պատճառը 80 հազար ֆուտբոլասերների սուլոցներն ու մշտական վիրավորանքներն էին, իսկ Փարիզում, որտեղ սկսել է իր կարիերան, հույս ունի սեր ու ըմբռնում գտնել:

Վենգերը տարբերակ է առաջարկում

Իսպանական «Բարսելոնի» նորընտիր նախագահ Ժոան Գասպարտը մեկնել է Լոնդոն, որտեղ բանակցություններ է վարելու տեղի «Արսենալ» թիմի ղեկավարության հետ՝ հոլանդացի Մարկ Օվերմարսին եւ ֆրանսիացի Էմանուել Պետիին գնելու մասին: «Բարսելոնն» այս երկու ֆուտբոլիստների համար պատրաստ է 37 մլն դոլար վճարել: «Արսենալի» գլխավոր մարզիչ Արսեն Վենգերը շատ դժգոհ է իր թիմի առաջատար խաղացողների հավանական վաճառքից: Նրանց հեռանալը ծանր հարված կլինի «Արսենալին», հենց այդ պատճառով էլ մարզիչն այլ տարբերակներ է առաջարկում: Տարբերակներից մեկը ֆուտբոլիստների փոխանակությունն է. այդ դեպքում անգլիական ակումբում կհայտնվեն «Բարսելոնի» խաղացողներ Ռոնալդ դե Բուրը, Ֆիլիպ Կոկուն եւ Ուինսթոն Բոգարդը: Ընդ որում, բոլորն էլ հոլանդացիներ են:

Անտիկյանի սանուհու հաղթանակը

Նիժնի Նովգորոդում անցկացվեցին ծիասպորտի միջազգային մրցումներ Եվրասիայի գավաթի համար:

Թիմային հաշվարկում առաջինը Հարավային Աֆրիկայի մարզիկներն էին: Անհատական մրցումներում հաղթեց Ջոն Լուիսը (ՀԱՀ): «Փոքր մրցանակը» նվաճեց ճապոնուհի Մայկո Հիրասան: Նշենք, որ նրա մարզիչը հանրահայտ Անատոլի Անտիկյանն է:

Փորձեք լուծել

№ 3

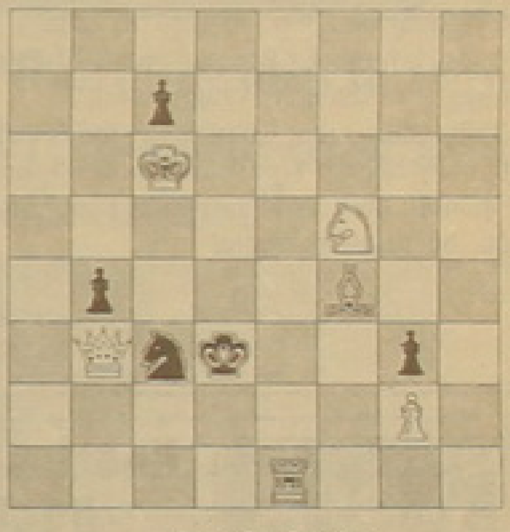

Մատ 2 քայլից

Նախորդ համարի 2 քայլանի խնդրի լուծումն է՝ 1. Չc3:

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ԵՎ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ԱԶԱՏ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ՄԱՍՆԱՎՈՐԵՑՄԱՆ Է ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ

N	Ձեռնարկության անվանումը	Հասցեն	Գործունեության տեսակը	Մասնավորեցման ձեւը	Մասնավորեցվող գույքի գնահատվ. արժեքը (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող գույքի նվազ. գինը (%) (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող բաժնետոմսերի քանակը (հատ)	Պարտավորությունները (հազ. դրամ)	Տեղեկատ. (ազդագիր) հրապար.	Մասնավորեցման սկիզբը	Մասնավորեցման ավարտը	Զբաղեցրած հողատարածքը /հա/
1	«Արմավիրի նավթամթերք» ՓԲԸ	ք. Արմավիր, Սայաթ-Նովա 1	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	751438	25% եւ ավելի	751438	6991	27/06/00	06/07/00	09/08/00	10.24
2	«Գյումրիի նավթամթերք» ՓԲԸ	ք. Գյումրի, Ղարիբջանյան խճ.	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	526217	25% եւ ավելի	526217	1690	27/06/00	06/07/00	09/08/00	16.31
3	«Արմավիրի ռեզերվային նավթամթերք» ՓԲԸ	ք. Արմավիր, 1 փող., թիվ 27	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	42670	25% եւ ավելի	42670	3142	27/06/00	06/07/00	09/08/00	10
4	«Իջեւանի նավթամթերք» ՓԲԸ	Տավուշի մարզ, գ. Ազատամուտ	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	758634	25% եւ ավելի	758634	946	27/06/00	06/07/00	09/08/00	5.84
5.	«Մասնագիտացված ավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, գ. Վերին Պտղնի	բեռնաուղեւորափոխադրում	մրցույթ	56788	14197	56788	3932	22/07/00	-	22/08/00	1.5
6.	«Թալին» ՓԲԸ	Արագածոտնի մարզ, Թալին, Հոկտեմբերյան խճ.	շինարարական աշխատանքներ	մրցույթ	64574	16143	64574	42208	22/07/00	-	22/08/00	4.88
7.	«Մետրոմաս» ՊՓԲԸ	ք. Երեւան, Արարատյան 87	գործունեություն չի ծավալում	մրցույթ	6086	1522	6086	-	22/07/00	-	24/08/00	0.3175
8.	«Մետրոմաս» ՊՓԲԸ-ի գույքի կազմից առանձնացված 5 ավտոտնակ	ք. Երեւան, Արարատյան 87	գործունեություն չի ծավալում	մրցույթ	2.105	527	2105	-	22/07/00	-	24/08/00	0.0129
9.	«Երեւանի մետրոպոլիտենի նորոգման մեխանիկական» ՊՓԲԸ	ք. Երեւան, Արարատյան 87	մետր. շարժակազմի նորոգում	մրցույթ	79400	19850	79400	22487	22/07/00	-	28/08/00	2.9744
10.	«Կոտայքի ճանապարհների շահագործման եւ շին.» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, գ. Բալահովիտ	ճանապարհաշին., ավտոտեխսպաս.	մրցույթ	51989	12997	51989	40345	22/07/00	-	28/08/00	2.3
11.	«Եղվարդի բեռնաուղեւորատար ավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, ք. Եղվարդ, Կոմիտասի 41	բեռնաուղեւորափոխադրում	մրցույթ	61678	15420	61678	28430	22/07/00	-	28/08/00	2.86
12.	«Վանաձորի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Վանաձոր	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	91613	25% եւ ավելի	91613	2123	22/07/00	31/07/00	04/09/00	2.5
13.	«Արթիկի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Շիրակի մարզ, ք. Արթիկ	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	128699	25% եւ ավելի	128699	2189	22/07/00	31/07/00	04/09/00	7.5
	ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԵՆ											
6	«Զորագեսի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Զորագես ավան	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	19110	25% եւ ավելի	19110	311	-	-	-	0.1
7	«Ալավերդու նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի Շահումյան թաղ.	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	13837	25% եւ ավելի	13837	505	-	-	-	0,5
10	«Բաղրամյանի նավթամթերք» ՓԲԸ	Արմավիրի մարզ Քարակերտ ավան	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	70554	25% եւ ավելի	70554	893	-	-	-	1.2
11	«Եղվարդի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, ք. Եղվարդ	նավթամթերքի առեւտուր	ԲԱԲ	347361	25% եւ ավելի	347361	1104	-	-	-	20
12	«Մասիս» ՓԲԸ	ք. Երեւան, Տյուլենինի փ. 4	կոշիկի արտադրություն	ԲԱԲ	250676	25% եւ ավելի	250676	50819	-	-	-	1.28
13	«Շինարար-21» ՓԲԸ	ք. Երեւան, Արգիշտի 42	շինարարական աշխատանքներ	ԲԱԲ	7363	25% եւ ավելի	7363	6249	-	-	-	0.2091

Համառոտումներ. ԲԱԲ- Բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրություն, ԲՈՒՏ- Բեռնաուղեւորաավտոտրանսպորտային, ԱՇՕ- Անավարտ շինարարության օբյեկտ

* - ընկերության կանոնադրական կապիտալի 34%-ին համապատասխանող բաժնետոմսերի տնօրինման լիազորությունը վերապահված է ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությանը.

** - ընկերության կանոնադրական կապիտալի 34%-ին համապատասխանող բաժնետոմսերի փաթեթն անհատույց օտարվում է տեղական համայնքին:

Ազատ բաժանորդագրությամբ մասնավորեցմանը մասնակցելու համար խնդրում ենք դիմել ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարության աճուրդի կենտրոններ հետեւյալ հասցեներով. ք. Երեւան, Սայաթ-Նովա 8 (հեռ. 58 79 83, 56 02 64), ք. Երեւան, Մաշտոցի 42ա, ք. Գյումրի, Գարեգին Նժդեհի 7 (հեռ. 3 01 30), ք. Վանաձոր, Մխիթար Գոշի 2 (հեռ. 4 04 86):

Մրցույթների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարության մասնավորեցման գլխավոր վարչություն, Երեւան, Կառավարության տուն 2 (հեռ. 56 29 33, 52 37 15, 56 33 42), ինտերնետային էջ. http://www.privatization.am, tender@arminco.com/:

Հայտարարության նպատակը գովազդն է, պաշտոնական տեղեկագրերը հրապարակվել են «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի հատուկ թողարկումներում:

Նախարարությունը ողջունում է մասնավորեցման հետ կապված Հայաստանի տնտեսության մեջ ներդրումային յուրաքանչյուր առաջարկ եւ պատրաստ է այն քննարկել շահագրգիռ բոլոր կողմերի հետ:

Ծանուցում՝ ս. թ. հունիսի 26-ին բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրությամբ մասնավորեցվեց «Հայնավթամթերք» փակ բաժնետիրական ընկերությունը, իսկ հունիսի 27-ին մրցույթով մասնավորեցվեց Գեղարքունիքի մարզի «Թիվ 2988 ավտոշարասյուն ՊՓԲԸ-ի «Ավտոկայան» անավարտ շինարարության օբյեկտը:

Web site http://www.privatization.am

Հետեւեք ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարության հայտարարություններին

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է

մշակույթի բնագավառում արմատական բարեփոխումներին նպատակաուղղված նորարարական ծրագրերի դրամաշնորհների մրցույթ:
Նախընտրությունը կտրվի այն ծրագրերին, որոնց նպատակն է նպաստել՝

- անցման շրջանի արվեստի տարբեր ճյուղերում նոր միտումների բացահայտմանն ու օժանդակությանը,
- անկախ նորարարական ոլորտի ստեղծմանն ու օժանդակությանը, արվեստի նոր, փորձնական ձեւերի ներկայացմանը:

Ծրագրի բյուջեն չպետք է գերազանցի 20000 ԱՄՆ դոլարը: Ծրագրի նկարագրումը (առանց բյուջեի) ոչ ավելի, քան 5 էջ:
Ծրագրերը պետք է ներկայացվեն էլեկտրոնային եւ տպագիր ձեւով (տպագիրը՝ 5 օրինակից), անգլերենով:
Դիմումները պետք է ներկայացվեն ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ մինչեւ 2000 թ. սեպտեմբերի 1-ը: (Գրասենյակը չի գործելու 2000 թ. օգոստոսի 1-13):
Դիմումի ձեւը եւ անհրաժեշտ տեղեկությունները ստանալու համար դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 375010, Պուշկինի 1, բն. 2,
հեռ/ֆաքս 542-119, 541-719, 543-901
www.osi.am E-mail: armine@osi.am

Enterprise Privatization in the Republic of Armenia

Project Funded by the United States Agency for International Development

Բոլոր նրանց, ում կհետաքրքրի

IBTCI խորհրդատվական ընկերության մասնավորեցման ծրագրի գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ Հայաստանում պետական սեփականություն հանդիսացող ձեռնարկությունների եւ գույքի մասնավորեցման գործընթացի խորհրդանշանի ստեղծման համար:

Խորհրդանշանը պետք է՝

- լինի պարզ եւ արտահայտի մասնավորեցման կառուցողական նպատակը,
- արտահայտի ժամանակի ոգին եւ ուղղությունը,
- հարմար լինի պատկերելու ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարության եւ IBTCI-ի պաշտոնական փաստաթղթերի եւ տեղեկատուների, գրենական պիտույքների եւ նշանների վրա:
- եւ/կամ ցանկացած այլ ուղերձներ ըստ ձեր հայեցողության:

Հրավիրում ենք Ձեզ ներկայացնել ձեր մտահղացումների էսքիզները: Միեւնույն անձը/կազմակերպությունը/ կարող է ներկայացնել մի քանի առաջարկ: Հաղթողը էսքիզը պետք է բերի վերջնական տեսքի, ինչի համար եւ սահմանված է **ԱՄՆ 200 դոլարին** համարժեք դրամական մրցանակ: Առաջարկների ներկայացման վերջին ժամկետը **ս.թ. օգոստոսի 21-ն է**: Առաջարկները պետք է ներկայացնել փակ ծրարով, ֆաքսով կամ էլեկտրոնային փոստով:
Եթե ունեք տեխնիկական հնարավորություն խորհրդանշանը գրենական պիտույքների վրա տպելու, մենք կքննարկենք նաեւ այդ առաջարկը:

Հարցերի դեպքում խնդրում ենք դիմել

Հեռ/ֆաքս՝ (374 2) 569 110, 523 759, 151 054
Էլ. փոստ՝ ibtcpr@arminco.com
հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության հրապարակ,
կառավարական 2 տուն
ՀՀ պետական գույքի կառավարման նախարարություն
երրորդ հարկ, 307 սենյակ
Տիգրան Հովհաննիսյան
հասարակական կապերի խորհրդատու

ASHB — ԱՎԵԼԻ ԱՐԱԳ, ԱՎԵԼԻ ՀՈՒՍԱԼԻ, ԱՎԵԼԻ ՄԱՏՉԵԼԻ

Արդշինբանկն առաջարկում է օգտվել միջազգային «Մանիգրամ» ակնթարթային վճարային համակարգի ծառայություններից:
«Մանիգրամի» միջոցով ցանկացած երկրից ուղարկված գումարը կգտնի իր հասցեատիրոջը Հայաստանում հաշված րոպեների ընթացքում:
Ուղարկեք եւ ստացեք «Մանիգրամի» փոխանցումները Արդշինբանկի բոլոր մասնաճյուղերում Հայաստանի ողջ տարածքով մեկ:
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրվում է զանգահարել 56-00-85 հեռախոսահամարով:

ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿԸ ՄԻՇՏ ՀՈՒՍԱԼԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐ Է:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բոլոր այն հաշվապահներին, որոնց ձեռնարկություններն անցել են հաշվապահական հաշվառման փոխարկման փուլը՝
Հայաստանի հաշվապահների եւ աուդիտորների ասոցիացիան /ՀՀԱԱ/ կազմակերպում է անվճար դասընթաց
«Կառավարչական հաշվապահություն» թեմայով:
Դասընթացն ամբողջովին նվիրված է ինքնարժեքի ձեւավորման հաշվարկներին:
Դասախոսությունները կկարդա Մեծ Բրիտանիայից հրավիրված հաշվապահության պրոֆեսոր **Դանիըլ Վիլիամսոնը**:

Դասընթացը սկսվում է օգոստոսի 1-ից, տեւողությունը՝ 16 ժամ:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 54-16-65, 24-94-67, 24-93-19
Հասցեն՝ Կ. Ուլնեցու 31, 5-րդ հարկ
Էլ. փոստ aaaa@arminco.com

P.S. ՀՀԱԱ-ի անդամներին տրվում է նախապատվություն:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

28 հուլիս

Ա1+

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Ջեկինա Գոնզագա»
10.05 Հայոց տաճարներ
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 Կարոս
11.00 Գ/ֆ «Պատգամ անցյալից»
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
17.40 [illegible]
18.00 Հեռուստասերիալ «Ջեկինա Գոնզագա»
19.00 Հենց այնպես
19.20 Հայաստան 2000
19.50 Ռուբիկոն
20.20 Թեմական կյանք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.45 «Ատրիկս»: Ցվետանա Պասկալեւայի հետ
22.20 Ծիծաղի տուն
23.05 «02» (Նույն ժամին արբանյակային հեռարձակմամբ)
23.05 Փաստագրական կինոնկար «Համլին»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային [illegible]
01.00 Ռուբիկոն+

19.05 [illegible]
19.30, 21.30, 24.00 Լրատվական
20.00 Վ/ֆ «Սառնկանց երկիր»
20.10 [illegible]
20.30 Չ. Չապլին «Հրեշ»
21.00 Յու. Սեմենովի «Հայաստանի մարդիկ»
22.05 Գ/ֆ «Անծանոթը տան մեջ»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Սուր սենյակ
1.00 Ուրբաթ գիշեր բոլորովին նոր լուծեհ. Գ/ֆ «Ցանկությունների աշխարհ» (Լրատվական)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.20 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Գ/ֆ «Վերադարձ կախաղանների լեռից»
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 [illegible]-շոու
19.55 Մարդը եւ օրենքը
20.40 Հրաշքների դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Դետեկտիվ «Սպանություն քաղաքում» (դերերում՝ Դ. Ռիգ, Ն. Դայտոն. Մեծ Բրիտանիա, 1999 թ.)
00.35 Նորություններ
00.50 [illegible] կինոփառատոնի օրագիր
01.00 Գ/ֆ «Մահվան ռինգը» (դերերում՝ Լ. Լամաս, Ռ. Դոռն Չոնզ, Ք. Դան. ԱՄՆ, 1995 թ.)
7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20 Հազար եւ մեկ օր

7.30 Երկխոսություններ ձկնորսության մասին

РТР

8.30 РТР-ի փոստը
8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
9.20 Հեռուստատեսային ԿՄՄ
9.35 Ընտանեկան նորություններ
10.35 Մուլտֆիլմ «[illegible]»
10.45 Մուլտսերիալ «Նոյյան տապան»
11.10 Գ/ֆ «Իմ անուրջների արքայադուստրը» (3-րդ սերիա)
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00 Լուրեր
14.35 «[illegible]»
15.00 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.45 Երկու ռոյալ
17.40 Հեռուստատեսային ԿՄՄ
18.35 Սերիալ «Սառցե թագուհին»
20.25 «Քաղաքիկ»
21.45 Կինոյի ժամ. Ալեքսանդր Աբդուլովը, Իգոր Կվաշան «Կենդանի թիրախ» ֆիլմում
23.35 Օլեգ Մենշիկովը «Պյուրա-դուրա» ֆիլմում
02.00 Վերջին սեանս. Ռայան Ֆիլիպը եւ Ռուտգեր Հաուերը «Վերջին թռիչք» ֆիլմում (ԱՄՆ)
03.35 Հերթապահ բաժանմունք

ԲԱՑ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է

մշակութային քաղաքականության զարգացման ծրագրերի մրցույթ:
Նախընտրությունը կտրվի այն ծրագրերին, որոնց նպատակն է զարգացնել՝

- ներկա համակարգի վերափոխումը (մշակութային հաստատությունների նոր մոդելների ստեղծում),
- օրենսդրական եւ ֆինանսական քաղաքականությունը,
- մենեջերների եւ վարչական աշխատողների ուսուցումը,
- մասնագիտական ընկերությունները եւ ռեսուրս կենտրոնները:

Ծրագրի բյուջեն չպետք է գերազանցի 20000 ԱՄՆ դոլարը: Ծրագրի նկարագրումը (առանց բյուջեի) ոչ ավելի, քան 5 էջ:
Ծրագրերը պետք է ներկայացվեն էլեկտրոնային եւ տպագիր ձեւով (տպագիրը՝ 5 օրինակից), անգլերեն լեզվով:
Դիմումները պետք է ներկայացվեն ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակ մինչեւ 2000 թ. սեպտեմբերի 1-ը: (Գրասենյակը չի գործելու 2000 թ. օգոստոսի 1-13):
Դիմումի ձեւը եւ անհրաժեշտ տեղեկությունները ստանալու համար դիմել հետեւյալ հասցեով՝

Երեւան 375010, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ/ֆաքս 542-119, 541-719, 543-901
www.osi.am E-mail: armine@osi.am

AED

Academy for Educational Development

JOB OPENING IMMEDIATE FILLINGS

The Academy for Educational Development (AED) Yerevan office announces the job openings for the following positions:

1. Program Assistant for Health/Medical programs
2. Program Assistant for Economic and Business programs
3. Manager of Information Systems
4. Accountant and Financial Assistant
5. Receptionist
6. Driver

AED has been in Armenia since 1994, implementing USAID-funded short- and long-term training programs in different areas of economic reforms and civil society development.

Qualifications Required:
Master's Degree in Health/Medical for position #1, Master's Degree in Business or Economics for position #2. Education and work experience in the relevant areas for all positions. Strong analytical skills, excellent judgment and good interpersonal skills. Fluency in Armenian, English and Russian for positions #1-5. Strong computer skills for positions #1-4. Personal vehicle in a good shape and condition for position #6.

AED offers a competitive salary and excellent opportunity to work on human resource development for Armenia. To apply, please send cover letter and resume to Ms. Anoush Yedigaryan, Country Director, AED/Armenia by August 4, 2000.

Address: 54-A Aygedzor Lane, Yerevan, 375019, Armenia
Tel: (374-2) 27-17-20, 27-70-08, 27-43-98
74-02 (Gov. Line)

@rminco Global Telecommunications — Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1301 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 27. 07. 2000. Գինը՝ 100 դրամ